

UCHWAŁA Nr VIII/32/2015
Rady Gminy w Czerminie
z dnia 15 czerwca 2015r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Czermin na lata 2015-2021”

na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.), oraz art. 16 b ust. 1, art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.).

Rada Gminy w Czerminie

uchwała co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Czermin na lata 2015-2021” o treści stanowiącej załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czermin.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy w Czerminie
Ryszard Bużała

GOPS CZERMIN
Czermin 140
39-304 Czermin

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie CZERMIN na lata 2015-2021

CZERMIN 2015

WSTĘP	3
WPROWADZENIE	6
ROZDZIAŁ 1. Podstawy prawne i strategiczne tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ...	6
1. 1. Źródła i podstawy prawne	6
1. 2. Zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	16
DIAGNOZA	21
ROZDZIAŁ II. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem strategii	21
2. 1. Położenie, powierzchnia	21
2. 2. Charakterystyka gminy	21
ROZDZIAŁ III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	27
3. 1 Rynek pracy. Bezrobocie	27
3. 2. Ubóstwo.....	29
3. 3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	32
3. 4. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	36
3. 5. Inne dysfunkcje w rodzinach klientów pomocy społecznej	38
3. 6. Podsumowanie	44
ROZDZIAŁ IV. Analiza SWOT.....	47
REALIZACJA STRATEGII	52
ROZDZIAŁ V. Misja, wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	52
ROZDZIAŁ VI. Cele strategiczne , obszary priorytetowe i kierunki działań	53
6. 1. Obszar priorytetowy I:	53
6. 2. Obszar priorytetowy II	57
6. 3. Obszar priorytetowy III	58
6. 4. Obszar priorytetowy IV	61
ROZDZIAŁ VII. Źródła finansowania	65
7. 1. Ramy finansowe działalności GOPS w Czerminie.....	65
7. 2. Źródła finansowania.....	66
ROZDZIAŁ VIII. System wdrażania Strategii.....	67
8. 1. Harmonogram wdrażania strategii.	68
8. 2. Sposoby monitorowania , ewaluacji i komunikacji społecznej	68
ROZDZIAŁ IX. Podsumowanie i wnioski	70
ROZDZIAŁ X. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI BADAŃ OPINII SPOŁECZNYCH	72
ROZDZIAŁ XI. KARTA MONITORINGU WDRAŻANIA STRATEGII	80
Źródła danych	90
Spis tabel i rysunków	91

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu.

Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi, zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w gminie. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi dokument, który umożliwia spełnienie powyższych warunków.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

- ↪ **Część wprowadzająca** zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.
- ↪ **Część diagnostyczno-analityczna** zawiera informacje ogólne dotyczące Gminy Czermin oraz diagnozę problemów społecznych, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT).

Diagnoza problemów społecznych została przeprowadzona z uwzględnieniem danych za lata 2012 – 2014. Analizy problemów społecznych dokonano w następujących obszarach:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba,
- opieka nad dzieckiem i rodziną,
- przemoc w rodzinie,
- uzależnienia,

- zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa (np. klęski żywiołowe),
- niekorzystne zjawiska demograficzne,
- przestępczość.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego [www. stat. gov. pl](http://www.stat.gov.pl), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerminie, Gminny Ośrodek Kultury w Czerminie, Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu, placówki oświatowe oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w gminie problemów i oczekiwań.

Elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Czermin było także przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym gminy. Na terenie gminy przeprowadzono 59 ankiet z mężczyznami i kobietami w przedziale wiekowym 25–64 lata. Założenie zakładało dobór przypadkowy próby mieszkańców gminy. Badanie metodą kwestionariusza ankiety odbywał o się od 15 stycznia 2015 roku do 28 lutego 2015 roku.

↪ **Część programowa** zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak redukcja zatrudnienia, deficyt nowych miejsc pracy, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r., Nr 115, poz. 728) zobowiązujący samorząd gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W myśl nowej strategii instytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

Niniejsza strategia została opracowana przy współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerminie i Centrum Kreacji i Kompetencji „SWIATOWID” w Tarnowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na systematyzacji merytorycznej układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach konsultacyjnych uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia i przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2015-2021. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m. in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

WPROWADZENIE

ROZDZIAŁ 1. Podstawy prawne i strategiczne tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. 1. Źródła i podstawy prawne

Obecnie wiele aktów prawnych reguluje zadania szeroko pojętej pomocy społecznej oraz innych dziedzin ze sfery społecznej takich jak : edukacja, zdrowie, rynek pracy, sport, kultura itd. Większość zadań realizowana jest przez samorządy terytorialne z dochodów własnych, subwencji i dotacji. Do realizacji zadań przewidziano również liczne programy m. in. takie jak :

- program pomocy państwa w zakresie dożywiania
- program powrót osoby bezdomnej do społeczności
- krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- program opieki nad dzieckiem i rodziną , w tym min. Karta Dużej Rodziny,
- krajowy program zatrudnienia

Poza programami wynikającymi z przepisów ustawowych opracowano szereg programów resortowych, których powodzenie jest możliwe wyłącznie przy zaangażowaniu władz lokalnych, a nie tylko instytucji rządowych.

Samorządy mają również obowiązek opracowywania własnych programów takich m. in. jak

- program współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- gminny program wspierania rodziny,
- gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wielkość i różnorodność programów kierowanych do społeczności lokalnych wymaga sprawnej koordynacji. Wydaje się, że naturalnym narzędziem do realizacji tych celów może być także strategia rozwiązywania problemów społecznych.

1. 1. 1. Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12

marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2013 r. , poz. 182), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Opracowując **Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Czermin na lata 2015 - 2021** opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ niżej wymienione, następujące akty prawne:

1. **PROJEKT ZAŁOŻEŃ projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (marzec 2014r.)** (*Projekt na posiedzeniu w dniu 26 kwietnia 2014 roku, uzyskał pozytywną opinię Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego*).

Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 10 lat podlegała modyfikacjom, które niestety nie przyniosły spodziewanych rezultatów. Stąd konieczność wprowadzenia większej zmiany, która w sposób widoczny będzie oddziaływać na system pomocy społecznej. Również, obecna sytuacja społeczno – gospodarcza wymusza przeprowadzenie gruntownych zmian. Brak jest alternatywy dla tych propozycji bowiem pozostawienie w całości obecnych rozwiązań, będzie skutkowało narastaniem zjawiska wykluczenia społecznego i popadaniem coraz większych grup społecznych w ubóstwo, co skutkowałoby wzrostem liczby osób, które w okresie najbliższych lat będą korzystały ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Taka sytuacja miałaby negatywny wpływ na stan finansów publicznych, a także w dalszym ciągu prowadziłaby do znacznego obciążenia budżetów samorządów lokalnych.

Zgodnie z Projektem ZAŁOŻEŃ Projektu Ustawy O Zmianie Ustawy O Pomocy Społecznej Oraz Niektórych Innych Ustaw¹ projektuje się zmiany, których celem jest **podniesienie efektywności** systemu pomocy społecznej przez zwiększenie podmiotowości odbiorcy pomocy, który będzie miał większy niż dotychczas, wpływ na pokonanie swojej trudnej sytuacji życiowej, poprzez nie tylko współpracę z pracownikiem socjalnym, ale także poprzez świadomy wybór oferowanych usług socjalnych.

Zmiany w systemie pomocy społecznej mają przyczynić się do tego, aby przyznawane świadczenia, oferowane usługi socjalne, w tym praca socjalna, odpowiadały rzeczywistym potrzebom i możliwościom osób i rodzin, a zastosowane mechanizmy bardziej mobilizująco aktywizująco wpływały na ich postawy oraz poprawę gotowości aktywnego udziału w życiu publicznym, w tym współdziałania z lokalnym środowiskiem społecznym.

¹ Warszawa marzec 2014 - Projekt na posiedzeniu w dniu 26 kwietnia 2014 roku, uzyskał pozytywną opinię Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Osiągnięcie celu zostało oparte na realizacji **czterech założeń**:

Założenie nr 1 – Wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego obywateli i rodzin przy jednoczesnym wzroście ich aktywności w rozwiązywaniu własnych problemów i trudności życiowych we współdziałaniu z instytucjami pomocy społecznej.

Założenie to będzie zrealizowane poprzez:

1. 1. Przeformułowanie celów pomocy społecznej dla nadania priorytetu działaniom profilaktycznym i aktywizującym oraz usługom socjalnym,
1. 2. Wprowadzenie nowego pojęcia „minimalny dochód socjalny” oraz metody jego weryfikacji,
1. 3. Modyfikację katalogu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych pomocy społecznej wraz z uproszczeniem listy tych świadczeń.

Założenie nr 2 – Podniesienie efektywności systemu organizacyjnego pomocy społecznej wraz z zapewnieniem jego kompatybilności z innymi systemami wsparcia.

Założenie to zostanie spełnione poprzez:

2. 1. Wprowadzenie nowej struktury organizacyjnej systemu pomocy społecznej na szczeblu gmin i powiatów,
2. 2. Wprowadzenie do systemu pomocy społecznej niepublicznych podmiotów, wykonujących na zlecenie lub w ramach zakupu, usługi socjalne na obszarze gminy,
2. 3. Wprowadzenie do systemu pomocy społecznej standardów usług socjalnych przy określeniu ich minimalnego oraz optymalnego poziomu.

Założenie nr 3 – Wzmocnienie na poziomie gminy i powiatu skuteczności podstawowych narzędzi i instrumentów pracy socjalnej dla wyprowadzania osób i rodzin ze sfery zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Założenie to zostanie osiągnięte poprzez:

3. 1. Wprowadzenie nowych specjalności zawodowych pracowników socjalnych, niezbędnych dla realizacji zmian w systemie pomocy społecznej,
3. 2. Wprowadzenie nowych form kontraktu socjalnego, ukierunkowanych na rodzinę oraz lokalną grupę społeczną, zmotywowaną na zmianę.

Założenie nr 4 – Zmiany w obszarze instytucjonalnych form pomocy oraz wzmocnienie odpowiedzialności rodziny za swoich członków korzystających z tej formy wsparcia.

Założenie to zostanie spełnione poprzez:

4. 1. Wprowadzenie rozwiązań, które doprowadzą do poprawy funkcjonowania domów pomocy społecznej,
4. 2. Wprowadzenie procedury ustalania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej przez członków rodziny oraz ustalenie reguł partycypacji osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej, której stan majątkowy pozwala na regulowanie odpłatności.

2.

POZOSTAŁE AKTY PRAWNE

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r. poz. 594 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2013 r. , poz. 182 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 nr 127 poz. 721 z późn. zm);
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 nr 43 poz. 225);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013r. ,poz. 674 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz. 1493);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2008 nr 164 poz. 1027 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. ,poz. 135 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. Nr45,poz. 235),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. – z 2012 roku, poz. 1356 z późn zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (. Dz. U. 2012 r. poz. 124 z późn. zm.));
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2011 nr 231 poz. 1375 z późn zm.);
- Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1442);
- Ustawa z dnia 29 maja 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2010 nr 234 poz. 1536);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2006 nr 139 poz. 992 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 35 poz. 305);
- Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. – z 2002 roku Nr 110 poz. 968);
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007r. (Dz. U. z 2012r. ,poz. 1228 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. 2005 r. Nr 31, poz. 266 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U 2012 r. poz. 788 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tj. z. U 1964 r. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów(tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 567);

1. 1. 2. Zgodność dokumentami programowymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.

▪ KONTEKST EUROPEJSKI

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Czermin na lata 2015-2021, w generalnych zasadach jest dokumentem zgodnym z założeniami polityki społecznej UE, co stwarza możliwości korzystania z funduszy unijnych skierowanych na rozwiązanie różnych problemów społecznych.

Politykę społeczną Wspólnoty Europejskiej określają traktaty i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień społecznych. Najważniejsze z nich to: Wspólnotowa Karta Praw Socjalnych Pracowników, Traktaty z Maastricht i Amsterdamski. Przełomowym w podejściu UE do problematyki społecznej był szczyt Luksemburski, następstwem, którego było wypracowanie Europejskiej Strategii Zatrudnienia, która ma fundamentalne znaczenie dla zastosowania, stale aktualizowanego Europejskiego Funduszu Społecznego – głównego źródła finansowania problemów społecznych.

Głównym założeniem polityki społecznej UE jest zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego metodą otwartej koordynacji (open method of coordination – OMC). Założenia te zostały przyjęte podczas szczytu Lizbońskiego w 2000 r. W ramach OMC, podstawowe cele dla wszystkich krajów są ustalane wspólnie, a następnie przedkładane na strategię poszczególnych państw. Przyjęta w Nicei Europejska Agenda Społeczna wyznacza główne cele w odniesieniu do zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa, będące podstawą Krajowych Planów Działania na rzecz Integracji Społecznej.

Generalnie europejska strategia zasadza się na integracji społecznej prowadzącej do osiągnięcia najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki świata opartej na wiedzy, w której wzrost gospodarczy osiągnięty zostanie dzięki większej ilości miejsc pracy i większej spójności społecznej.

Formułując cele zadbano o ich spójność z założeniami, priorytetami i dokumentami obowiązującymi w Unii Europejskiej:

- **W 2002 roku w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczania społecznego na obszarze Unii Europejskiej:**
 - zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępu do środków, praw, dóbr i usług,
 - zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
 - pomoc dla najbardziej potrzebujących,
 - mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji.
- **Strategia Polityki Społecznej otworzyła Polsce dostęp do najważniejszego instrumentu finansowego, jakim jest Europejski Fundusz Społeczny.** Zadania realizowane przez fundusz sprowadzają się do:
 - aktywnych form zwalczania bezrobocia,

- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
 - promowanie i oprawa kształcenia ustawicznego,
 - doskonalenie kadry i rozwój przedsiębiorczości,
 - aktywizacji zawodowej kobiet.
- **EUROPA 2020 - jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Nowe wyzwania takie, jak światowy kryzys finansowy zmusiły Europę do redefinicji zarówno celów, jak i instrumentów wspierających rozwój gospodarczy.**

Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

Cele te pokazują, jaka powinna być ogólna kondycja Unii Europejskiej w 2020 r. pod względem najważniejszych parametrów. Są one przekładane na cele krajowe tak, by każde państwo członkowskie mogło kontrolować swoje postępy w ich realizacji. Nie oznaczają one podziału obciążenia – są to wspólne cele, które realizowane będą za pomocą szeregu działań podejmowanych zarówno na poziomie państw członkowskich, jak i przez UE. Cele są ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się uzupełniają:

- poprawa sytuacji w dziedzinie edukacji pozwoli ograniczyć bezrobocie i ubóstwo;
- większy nacisk na badania i rozwój oraz innowacje w gospodarce, w połączeniu z efektywniejszym wykorzystywaniem środków, podniesie konkurencyjność UE i przyczyni się do tworzenia nowych miejsc pracy;
- inwestowanie w czystsze technologie ułatwi walkę ze zmianami klimatu, a jednocześnie stworzy nowe możliwości rozwoju dla przedsiębiorstw i pracowników.

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020” są opracowywane przez państwa członkowskie UE, Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie, realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych, a wśród nich min. :

- **Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia** – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;
- **Europejski program walki z ubóstwem** – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.

▪ KONTEKST KRAJOWY

Na płaszczyźnie krajowej *Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy na lata 2015-2024*, zgodna jest w swych założeniach i proponowanych kierunkach działań z następującymi dokumentami:

1) STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czermin na lata 2015-2021 jest dokumentem zgodnym z założeniami przedstawionymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020, przedstawiającymi cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski w najbliższej dekadzie oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju 2020 za konieczne uznaje kompleksowe ujęcie działań w zakresie bezpieczeństwa socjalnego obywateli znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w **Czermin na lata 2015-2021** jest zgodna ze Strategią Rozwoju Kraju 2020, w szczególności w zakresie zapisów **Obszaru strategicznego III: Spójność społeczna i terytorialna** :

- Cel III. 1. Integracja społeczna

Cel III. 1. 1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel III. 1. 2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

Do podstawowych skutków i przyczyn wykluczenia społecznego należy ubóstwo. Na ryzyko ubóstwa najbardziej narażeni są bezrobotni, rodziny wielodzietne, rodziny osób niepełnosprawnych, ale także biedni pracujący, czyli łatwo zastępowalni pracownicy wykonujący prace równie niskokwalifikowane, co niskopłatne. Problem ten dotyczy przede wszystkim dzieci i młodzież oraz osoby niepełnosprawne. Strategia Rozwoju Kraju 2020 zwraca uwagę na przekazywanie kompetencji na poziom samorządu terytorialnego, któremu przypada dominująca liczba zadań z tego tytułu, i który w związku z tym wymaga od państwa wsparcia zarówno organizacyjnego jak i finansowego, szczególnie w obszarze łagodzenia ubóstwa i zwalczania wykluczenia społecznego. Z jednej strony konieczne jest wsparcie rodzin w postaci świadczeń społecznych, pomocy społecznej czy ulg podatkowych dla rodzin, z drugiej wyrównywanie szans rozwojowych i wyrównywanie deficytów gospodarstw domowych. Szczególne znaczenie ma kwestia pełnej dostępności do usług opiekuńczo-wychowawczych sprzyjających wyrównywaniu szans rozwoju dzieci oraz godzeniu pracy zawodowej i obowiązków rodzinnych, a także polityka wyposażania szkół w uniwersalne świadczenia socjalne (zdrowe żywienie, opieka lekarska i aktywność fizyczna).

- Cel III. 2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (w tym usług pomocy społecznej)

Cel III. 2. 1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych

Cel III. 2. 2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.

Usługi publiczne o charakterze społecznym (pomoc społeczna, obsługa bezrobotnych, ochrona zdrowia, oświata, kultura) wykonywane są zwykle przez samorządowe jednostki organizacyjne. Tu podstawowym problemem jest podniesienie poziomu racjonalności ekonomicznej, a w przypadku usług, dla których określone są ustawowo ich standardy (pomoc społeczna, oświata) – konieczność utrzymywania norm określonych przepisami prawa. Podejmowane działania powinny przyczynić się do wyrównywania dostępu wszystkich obywateli do wysokiej jakości usług publicznych. Do strategicznych zadań państwa w perspektywie roku 2020 należą m. in. :

- ⇒ zadanie nr 4: Zwiększenie efektywności świadczeń społecznych (choroba, macierzyństwo, inwalidztwo, wypadki przy pracy, bezrobocie, starość);
- ⇒ zadanie nr 8: Określenie standardów świadczenia usług publicznych (wycena usług publicznych) i wprowadzenie systemu zarządzania usługami publicznymi.

2) STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020_____

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- *wzrost zatrudnienia;*
- *wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;*
- *poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;*

- *poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;*
- *podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.*

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Realizacja celów Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego powinna, w perspektywie roku 2020, pozwolić na to, by Polska, dzięki rozwiniętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysokiej jakości systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego odzwierciedla cele programu Europa 2020, wpisuje się w nie poprzez wskazanie na potrzebę kształtowania warunków dla rozwoju konkurencyjnej gospodarki rynkowej, ukierunkowanej na zwiększanie spójności społecznej oraz przewyższanie społecznych barier rozwoju.

Zapisy Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego bezpośrednio wpisują się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020. W szczególności odnoszą się one do priorytetów opisanych w dwóch następujących obszarach strategicznych: Konkurencyjna gospodarka (cele: zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz rozwój kapitału ludzkiego), a także Spójność społeczna i terytorialna (cele: integracja społeczna oraz zapewnienie dostępu i określonych standardów usług społecznych).

3) KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji_____

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu jest bezpośrednim odniesieniem do 9 priorytetu Wspólnych Ram Strategicznych, określa założenia polityki państwa w w/w zakresie. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji stanowi dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego.

Podstawowym problemem dla krajowego programu jest niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych, związanych z podstawowymi potrzebami ich członków w wymiarach biologicznym i społecznym, zobowiązaniami z przeszłości (spłacanie zaległości i długów) i przynajmniej minimalnymi oszczędnościami (zabezpieczenie w razie nagłych i nieprzewidzianych wydatków)

Aby ten problem zminimalizować należy oddziaływać na warunki w jakich funkcjonują gospodarstwa domowe, aby mogły one podejmować dobre dla siebie i społeczeństwa decyzje o inwestowaniu w swój potencjał zatrudnieniowy i zarobkowy oraz decyzje dotyczące poziomu jego realizacji przez ich dorosłych członków.

Celem całej Unii Europejskiej jest zmniejszenie skali ubóstwa lub wykluczenia społecznego o 20 mln osób. Odpowiedni cel krajowy przyjęty przez Polskę brzmi: obniżenie o 1,5 mln liczby osób

zagrożonych ubóstwem i/lub deprawacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy.

W związku z tym przyjęto 6 priorytetów do realizacji w/w programu:

- Priorytet I. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży.
- Priorytet II. Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych dzieci i młodzieży.
- Priorytet III. Aktywna integracja w społeczności lokalnej.
- Priorytet IV. Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych.
- Priorytet V. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałania bezdomności.
- Priorytet VI. Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej.

▪ KONTEKST REGIONALNY

Przyjęte w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Czermin na lata 2015-2021*, cele zgodne są z założeniami polityki województwa podkarpackiego przyjętej w dokumentach programowych:

1) *Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackie 2020*²

Ze względu na swój dalekosiężny charakter

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. W przypadku Gminy Czermin jest nim samorząd województwa podkarpackiego.

Wizją władz regionu jest, aby:

W 2020 roku województwo podkarpackie będzie obszarem zrównoważonego i inteligentnego rozwoju gospodarczego, wykorzystującym wewnętrzne potencjały oraz transgraniczne położenie, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców.

Założenia tego dokumentu przewidują koncentrację środków na najważniejszych dla województwa priorytetach oraz przejrzysty podział zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary polityki rozwoju. Struktura SRW obejmuje 4 główne obszary polityki rozwoju województwa, a także kierunki i sposoby działania w tych obszarach. Dla każdego z obszarów interwencji sformułowano cel strategiczny, stanowiący opis pożądanego kierunku zmian w perspektywie do 2020 roku.

² Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXXVII/697/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 26 sierpnia 2013 r.

Realizowane cele polityki społecznej na poziomie lokalnym powinny odnosić się do następujących działań strategii:

KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

Cel strategiczny 2. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców

Priorytet 2.4. Włączenie społeczne

Cel: Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie

KIERUNKI DZIAŁAŃ :

2.4.1. *Zmniejszenie poziomu biedy i wykluczenia społecznego w województwie*

2.4.2. *Wzrost aktywności osób mających trudności z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy*

2.4.3. *Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.*

▪ KONTEKS LOKALNY

W kontekście wewnętrznego rozwoju, *Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Czermin na lata 2015-2021*, wpisuje się w wizję gminy nakreśloną przez Strategię rozwoju gminy Czermin na lata 2015– 2020 mówiącą o Gminie, jako miejscu, które zapewnia warunki wszechstronnego rozwoju, zwłaszcza godnego życia:

Gmina Czermin w 2020 roku będzie gminą o zrównoważonym rozwoju, oferującą znakomite warunki zamieszkiwania; dbającą o rozwój sektora rolnego oraz rozwój przedsiębiorczości w sferze usług.

1. 2. Zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, zwana dalej Ustawą, określa warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, poprzez:

- ustalenie zadań w zakresie pomocy społecznej;
- wskazanie rodzajów świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;

- określenie zasad organizacji pomocy społecznej;
- ustalenie zasad i trybu postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Według Ustawy pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- *ubóstwa,*
- *sieroctwa,*
- *bezdomności,*
- *bezrobocia,*
- *niepełnosprawności,*
- *długotrwałej lub ciężkiej choroby,*
- *przemocy w rodzinie,*
- *potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,*
- *potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,*
- *bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,*
- *braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze,*
- *trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,*
- *trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,*
- *alkoholizmu lub narkomanii,*
- *zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,*
- *klęski żywiołowej lub ekologicznej.*

Zgodnie z ustawą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
2. Sporządzenie oceny w zakresie pomocy społecznej,
3. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,

6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
7. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach finansowanych ze środków publicznych,
8. Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
9. Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
10. Praca socjalna,
11. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
12. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
13. Dożywianie dzieci,
14. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
15. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
16. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
17. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
18. Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników
19. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
20. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto do zadań własnych gminy należy:

1. Przyznawanie i wypłacanie specjalnych zasiłków celowych,
2. Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
3. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
4. Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

5. Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

1. 2. 1. Organizacja i funkcjonowanie pomocy społecznej na terenie gminy Czermin.

▪ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W CZERMINIE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest podstawą jednostką organizacyjną wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej, swoim działaniem obejmuje obszar Gminy. Zajmuje się organizowaniem pomocy społecznej w celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Powyższy cel Ośrodek realizuje poprzez:

- 1) tworzenie warunków organizacyjnych do funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- 2) analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- 3) pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- 4) przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- 5) pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom, rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czermin działa na podstawie następujących przepisów:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r. poz. 594 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. Uz. 2013 r. , poz. 182 z późn. zm.),
3. Innych ustaw określających zadania z zakresu pomocy społecznej.
4. Statutu Ośrodka.

GOPS nastawiony jest głównie na zapobieganie niepożądanym zmianom, rozwijanie umiejętności rodzicielskich w konsekwencji poprawę jakości życia dzieci i rodzin.

Do zadań własnych realizowanych przez GOPS należy:

- a. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie, w formie zasiłków oraz pomocy w naturze,
- c. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

▪ ZESPÓŁ INTERDYSYPLINARNY

W związku z art. 6, ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) Wójt Czermina powołał Zespół Interdyscyplinarny , do realizacji zadań objętych programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego obsługą zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zespół interdyscyplinarny składa się z przedstawicieli Policji, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, Szkół z terenu Gminy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

▪ GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – do ich zadań należy inicjowanie działań w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu w szczególności dla dzieci i młodzieży. Podejmowanie czynności zmierzających do poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Urzędzie Gminy działa punkt konsultacyjny do spraw uzależnień.

Cele ogólne i szczegółowe punktu konsultacyjnego: udzielanie pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych od alkoholu, ich rodzin i bliskich, współuzależnionych, doświadczających przemocy domowej, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przeżywających trudności emocjonalne, z problemami rodzinnymi.

Cele ogólne i szczegółowe punktu konsultacyjnego realizowane są w szczególności poprzez indywidualną pracę z klientem.

Rodzaje oferowanej pomocy: praca z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi, porady w zakresie możliwości i warunków podjęcia poradnictwa odwykowego, podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych od alkoholu, prowadzenie mediacji.

Usługi punktu konsultacyjnego przeznaczone są przede wszystkim dla mieszkańców Gminy Czermin . Wszelkie usługi świadczone są bezpłatnie.

DIAGNOZA

ROZDZIAŁ II. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem strategii

2. 1. Położenie, powierzchnia

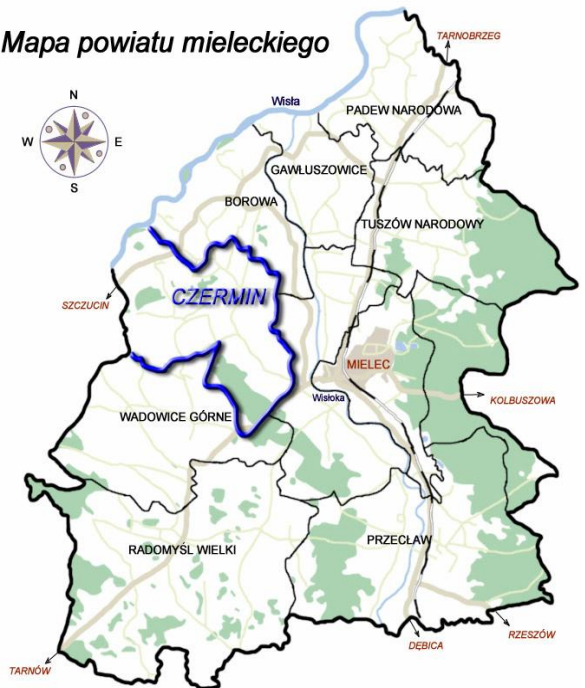
Czermin jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części powiatu Mieleckiego należy do mniejszych obszarowo gmin województwa podkarpackiego. Zajmuje powierzchnię 80,3 km², zamieszkała jest przez 6984 osób (dane z 2013 r.).

Od północy Czermin graniczy z gminą Borowa, od południa z gminą Wadowice Górne, od wschodu z gminą Mielec, natomiast zachodnia granica gminy jest równocześnie granicą województwa podkarpackiego z województwem małopolskim.

Pod względem administracyjnym gmina przynależy do powiatu Mieleckiego i województwa podkarpackiego. Gmina znajduje się w odległości:

- 76,9 km od Rzeszowa,
- 41,6 km od Tarnobrzegu,
- 32,2 km od Dębicy,
- 12,6 km od Mielca .

Mapa powiatu mieleckiego

Czermin jest jedną z mniejszych gmin w regionie, na tle pozostałych gmin powiatu lokuje się na 6 pozycji. Powierzchnia Gminy Czermin zajmuje 80,32 km², co stanowi 9 % powierzchni powiatu oraz 0,45 % powierzchni województwa.

2. 2. Charakterystyka gminy

WALORY HISTORYCZNO – KULTUROWE

Pierwsze informacje o Czerminie na podstawie wykopalisk pochodzą z XII wieku. Opracowania historyczne wskazują, że już w 1190r. istniała osada Wisłoka, która w 1211r. stanowiąc własność klasztoru Premonstrantek z Buska występuje w dokumentach jako wieś

Cirmino (Czermin). W 1238 r. kanonik krakowski Michał z rodu Pacnowskich ufundował tej miejscowości kościół parafialny pod wezw. Św. Klemensa.

Przy kościele od 1595 r. funkcjonowała szkoła, a od 1721 r. szpital. W czasie potopu szwedzkiego w okolicach Czermina wojska polskie i szwedzkie toczyły bitwy, z których do dnia dzisiejszego zachowały się pozostałości fortyfikacji ziemnych tzw. kopce szwedzkie. Po I rozbiorze Czermin jako dobra królewskie przyłączono do Austrii i uznano za własność Habsburgów. W 1776 r. do Czermina przybyli koloniści niemieccy obejmując jego część, którą nazwano Hohenbach. W 1853 r. czermińskie tereny włączono do powiatu Mieleckiego. Po reformie administracji w 1932-1935r. Czermin został siedzibą gminy zbiorowej. W okresie okupacji hitlerowskiej ludność Czermina była masowo wysiedlana, a ziemię przejmowali koloniści. Przed wyzwoleniem koloniści niemieccy opuścili Czermin.

LUDNOŚĆ

Gmina Czermin na tle gmin sąsiednich jak i na tle całego powiatu mieleckiego jest gminą średnią pod względem liczby mieszkańców, i średnią pod względem wielkości powierzchni. Porównując pełne lata statystyczne według informacji posiadanych przez GUS, liczba ludności rośnie. Gminę Czermin w roku 2013 zamieszkiwało 6984 osoby.

Tabela 1. Struktura ludności Gminy Czermin w podziale na płeć w latach 2010-2013

	jm	2010	2011	2012	2013
ogółem	osoba	6 977	6 986	6 952	6 984
mężczyźni	osoba	3 500	3 497	3 483	3 514
	%	50,16 %	50,06 %	50,10 %	50,32 %
kobiety	osoba	3 477	3 489	3 469	3 470
	%	49,84 %	49,94 %	49,90 %	49,68 %

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Obecnie w Gminie Czermin zaobserwować można zaobserwować równomierny rozkład ludności pod względem płci, liczba mężczyzn przewyższa nieznacznie liczbę kobiet.

Uśredniony wskaźnik gęstości zaludnienia dla wszystkich sołectw Gminy Czermin kształtuje się na poziomie 87 osób na km² jest prawie dwukrotnie mniejszy od wielkości tego wskaźnika dla powiatu (ok.155 osób na km²), a także minimalnie mniejszy od średniej dla gmin wiejskich powiatu Mieleckiego, liczącego około 89,7 osób/km².

Jest również niższy od średniej gęstości zaludnienia województwa podkarpackiego, liczącej około 119 osób/km², od średniej w kraju, liczącej 122 osoby/km². Niemniej jednak w porównaniu do gmin wiejskich województwa (średnio 75 osób/1km²), obszar gminy charakteryzuje się znacznie większym zagęszczeniem ludności. Wśród gmin powiatu Mieleckiego, gmina Czermin posiada zbliżoną gęstość zaludnienia jak gmina Tuszów Narodowy i taką samą jak Wadowice Górne.

Tabela 2. Wskaźnik gęstości zaludnienia w Gminie Czermin na tle województwa podkarpackiego i powiatu mieleckiego (2013 r.).

Jednostka terytorialna	GĘSTOŚĆ	Kobiety na 100 mężczyzn
	osoba	osoba
PODKARPACIE	119	104,2
POWIAT MIELECKI	155	103
Gminy wiejskie	89,7	99,7
Czermin	87	99,6

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Wskaźnik feminizacji w gminie wynosi 99,6 kobiet na 100 mężczyzn i jest poniżej średniej powiatowej i wojewódzkiej.

Tabela 3. Współczynnik feminizacji w Gminie Czermin w latach 2010-2013.

Jednostka terytorialna	ogółem			
	2010	2011	2012	2013
	osoba	osoba	osoba	osoba
PODKARPACIE	104	104	104	104
Podregion - tarnobrzeski	103	103	103	103
Powiat mielecki	103	103	103	103
Czermin (gmina)	98,7	99,2	99,6	99,6

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

GRUPY WIEKOWE w STRUKTURZE LUDNOŚCI

Kolejnym, niezwykle istotnym elementem jest kształt, jaki przyjmuje struktura wiekowa mieszkańców. Jego analiza wskazuje, iż społeczeństwo Gminy Czermin jest stosunkowo młode - osoby, które nie ukończyły 40 roku życia stanowią, bowiem 57,09 % ogólnej liczby mieszkańców. Przyglądając się jednak bliżej innym jednostkom terytorialnym – widać wyraźnie, że wskaźnik ten nie wyróżnia Gminy na tle województwa, powiatu mieleckiego czy wchodzących w jego skład gmin ościennych.

Analizując strukturę mieszkańców Gminy Czermin ze względu na wiek (na podstawie danych statystycznych za 2013 r.) należy zauważyć, że oprócz pokolenia wyżu demograficznego z lat 70-tych i pierwszej połowy lat 80-tych XX wieku (osoby w wieku 30-40 lat) duży udział w strukturze wiekowej ludności mają ludzie młodzi w wieku 20-24 lata, 15-19 lat oraz 25-29 lat. Porównanie struktury wiekowej³ mieszkańców Gminy Czermin z sytuacją w powiecie mieleckim, subregionie tarnobrzeskim i województwie podkarpackim pozwala zauważyć bardzo korzystne

³ BDL GUS(2014)

dla gminy zjawisko: *udział w strukturze ludności mieszkańców w grupach wiekowych 10-14 i 15-19 lat jest znacząco wyższy, niż w porównywanych jednostkach administracyjnych.*

Na korzyść Gminy Czermin wypada również udział ludności w wieku 40-44, 35-39, 48-49, 20-24 oraz 5-9 lat. Szczególnie pozytywny jest wyższy wskaźnik procentowy liczby dzieci i młodzieży.

Zaobserwować należy jednocześnie niższy udział przedstawicieli starszych grup wiekowych (w wieku 50-75 lat), w porównaniu z powiatem, podregionie i regionem. Oznacza to, że pod względem kategorii wiekowych ludność Gminy Czermin nie starzeje się tak szybko, jak w regionie, czy w kraju.

Z kolei w aspekcie struktury wiekowej wg ekonomicznych kategorii wieku, w Gminie Czermin na przestrzeni lat widoczny jest korzystny trend wzrostowy w zakresie liczby osób w wieku produkcyjnym, przy równoczesnym spadku liczby mieszkańców najmłodszych, będących w wieku przedprodukcyjnym.

Według informacji z 2013 r., 63,10 % ogółu lokalnej społeczności to osoby w wieku produkcyjnym, osób w wieku przedprodukcyjnym jest 21,58 %, a w poprodukcyjnym 15,32 % ogółu.

O ile statystyki obrazujące strukturę wiekową społeczeństwa Gminy Czermin przedstawiają dane, które można uznać za korzystne, o tyle obserwacja zachodzących w tym obszarze zmian pozwala zauważyć negatywne procesy, wpisujące się w ogólnopolską tendencję starzenia się społeczeństwa.

Tabela 4. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Czermin [2010-2013]

	2010	2011	2012	2013
	osoba	osoba	osoba	osoba
ogółem	6977	6986	6952	6984
w wieku przedprodukcyjnym	1648	1598	1529	1507
w wieku produkcyjnym	4295	4343	4357	4407
w wieku poprodukcyjnym	1034	1045	1066	1070
	% udział w ogólnej liczbie mieszkańców			
w wieku przedprodukcyjnym	23,62 %	22,87 %	21,99 %	21,58 %
w wieku produkcyjnym	61,56 %	62,17 %	62,67 %	63,10 %
w wieku poprodukcyjnym	14,82 %	14,96 %	15,33 %	15,32 %

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

OŚWIATA I WYCHOWANIE

W gminie funkcjonuje 1 przedszkole i 6 oddziałów przedszkolnych.

- 6-latki "Pszczółki"
- 6-latki "Słoniki"
- 5-latki "Tygryski"
- 5-latki "Biedronki"
- 4,5- latki "Motylki"
- 4-latki "Smerfy"

- 3-4-latki "Słoneczka"
- 2-3-latki "Kotki"

Przedszkole prowadzi pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dzieci, które wymagają takiego wsparcia.

Łącznie wychowaniem przedszkolnym objętych jest 254 (stan na 31.12.2013r.) dzieci, co stanowi ponad 76% wszystkich dzieci w gminie.

Dane GUS również potwierdzają, że w Gminie Czermin rośnie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w porównaniu do 2010 r. ilość dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrosła o 60%.

Tabela 5. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Czermin.

dzieci ogółem			
dzieci w wieku 3 - 6 lat			
2010	2011	2012	2013
osoba	osoba	osoba	osoba
315	313	329	333
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym			
dzieci w wieku 3 - 6 lat			
159	222	236	254
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym			
dzieci w wieku 3 - 6 lat			
50,5 %	70,9%	71,7%	76,3%

Źródło:BDL

Aktualna sieć placówek wychowania przedszkolnego zapewnia potrzeby opieki nad dziećmi tej grupie wiekowej.

EDUKACJA –GMINNY ZESPÓŁ OŚWIATOWY

Szkoły podstawowe

W gminie funkcjonuje 6 szkół podstawowych z 31 oddziałami w Brniu Osuchowskim, Czerminie, Łysakowie, Otałęży, Trzcianie, Ziempniowie oraz 1 gimnazjum w Czerminie.

Przy wszystkich szkołach na terenie gminy działają szkolne świetlice. W roku szkolnym 2012/2013, do szkół podstawowych uczęszczało 470 uczniów. Analizując dane statystyczne zauważalna jest w okresie 2010-2013 zmniejszająca się liczba uczniów o ok.10 %.

Uczniowie szkół podstawowych w gminie Czermin

2010	2011	2012	2013
osoba	osoba	osoba	osoba
523	515	483	470

Źródło: GUS (BDL).

Ponadto w Gminie Czermin znacząco spadła liczba absolwentów (o 2% w ciągu ostatnich 3 lat i 9% w 2013r. w porównaniu do 2012 r.).

Absolwenci szkół podstawowych w Gminie Czermin

2010	2011	2012	2013
<i>osoba</i>	<i>osoba</i>	<i>osoba</i>	<i>osoba</i>
89	94	96	87

Źródło: GUS (BDL).

Do szkół uczęszcza więcej mężczyzn, niż kobiet (52,1% w 2013 r.). Jak pokazują dane GUS liczba uczniów i absolwentów maleje na wszystkich poziomach administracyjnych regionu, najbardziej na poziomie województwa i podregionu. Szczególnie niepokojący jest znaczący ubytek absolwentów szkół podstawowych w Gminie Czermin, znacznie większy, niż w porównywanych jednostkach administracyjnych (od 2010 r. ubyło 9 % absolwentów).

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII), w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.⁴

W 2013 r. wartość tego współczynnika w Gminie Czermin wyniosła 101,95 % i jego wartość wzrosła od 2012 r. Równocześnie nastąpił spadek współczynnika skolaryzacji we wszystkich porównywanych jednostkach administracyjnych, gdzie jego wartość jest niższa, niż w Gminie Czermin. W Polsce wartość wskaźnika wynosiła w 2013 r. 98,58 % i zmniejszyła się od 2010 r. o 0,14 %.

Gimnazjum

Na terenie Gminy Czermin działa gimnazjum, w którym w 2013r.uczyło się 270 dzieci, a naukę skończyło 81 uczniów. Podobnie jak w innych jednostkach administracyjnych w Gminie Czermin zmniejszyła się liczba uczniów (3,4%) oraz absolwentów o ponad 27%. Dla porównania, w województwie liczba uczniów zmniejszyła się na przestrzeni 4 lat o 10, 0 %, zaś absolwentów 12,3%.

WARUNKI BYTOWE**Drogi, transport**

Głównym elementem układu realizującym dostępność komunikacyjną i zewnętrzne powiązania jest droga wojewódzka (dawna krajowa) Nr 982 Szczucin – Sadkowa Góra – Jaślany. Zapewnia ona możliwość powiązań z systemem ponadlokalnym w skali województwa, regionu i kraju. Przechodzi obrzeżem obszaru gminy bezpośrednio obsługując miejscowość Otałęż.

Komunikację lokalną obsługującą gminę stanowi sieć dróg powiatowych (35% ogółu dróg w gminie) wraz z drogami gminnymi (60% ogółu dróg w gminie) .

Wodociągi

Gmina jest w większości objęta siecią wodociągową. Długość sieci wodociągowej wynosi 113 [km]. Z sieci wodociągowej korzysta ponad 91% mieszkańców Gminy Czermin .

Kanalizacja

Do sieci kanalizacyjnej przyłączonych jest 628 budynków / jednostki gospodarcze, w tym gospodarstwa domowe i jednostki użyteczności publicznej/. W 2013r. z sieci kanalizacyjnej korzystało ponad 33% ludności Gminy Czermin.

⁴ <http://www.stat.gov.pl> (09.12.2013).

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zasilanie Gminy Czermin w energię elektryczną odbywa się z Głównych Punktów Zasilających (GPZ), zlokalizowanych na terenie miasta Mielec. Gmina Czermin jest 100% zelektryfikowana.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy zgazyfikowane są sołectwa Czermin i Trzciana oraz przysiółek Podwale z sołectwa Szafranów- łącznie 39,8km.

Zrealizowana w latach 80 i 90-tych sieć średnioprężna \varnothing 60, 50, 40, 32 zasilana jest ze stacji I^o Podolszyna o przepustowości $Q_n = 1500 \text{ Nm}^3/\text{h}$. Stacja nie posiada rezerw przepustowości.

ROZDZIAŁ III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

3. 1 Rynek pracy. Bezrobocie

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989-1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało pojawienie się zjawiska bezrobocia. Jest to zjawisko społeczne, polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia. Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy popytem na pracę a podażą pracy. W Polsce stało się kwestią społeczną, świadczy o tym dynamika, skala i struktura zjawiska. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Konsekwencją braku pracy jest też narastające ubóstwo i związane z tym kwestie edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe itd., których rozwiązaniem zajmuje się szeroko pojęta polityka społeczna.

Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tej sferze koncentrują się również wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostki dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale powinny także zachęcać do podjęcia zatrudnienia.

Na koniec listopada 2014 r. według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu bez pracy pozostawało w Gminie Czermin 351 osób (o 15 mniej, niż w 2013 r.), w tym 212 kobiety (kobiety stanowiły 60,40 % bezrobotnych w gminie ogółem). Prawo do zasiłku posiadało 39 bezrobotnych (11 % ogółu bezrobotnych), w tym 26 kobiety. Liczba bezrobotnych w powiecie mieleckim wyniosła na koniec 2014 r. 7 224 osoby, co oznacza, że bezrobotni mieszkańcy Gminy Czermin stanowili 4,8 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych powiatu mieleckiego.

W Gminie Czermin na koniec 2014 r. liczba bezrobotnych obniżyła się o 12 osób⁵ w stosunku do sytuacji na koniec stycznia 2014 r. (odmiennie do sytuacji w większości gmin powiatu mieleckiego). Na koniec 2014 r. stopa bezrobocia w powiecie mieleckim wyniosła 11,2 (dla porównania w województwie podkarpackim stopa bezrobocia wyniosła 16,0 %, zaś w Polsce 14,4 %).⁶

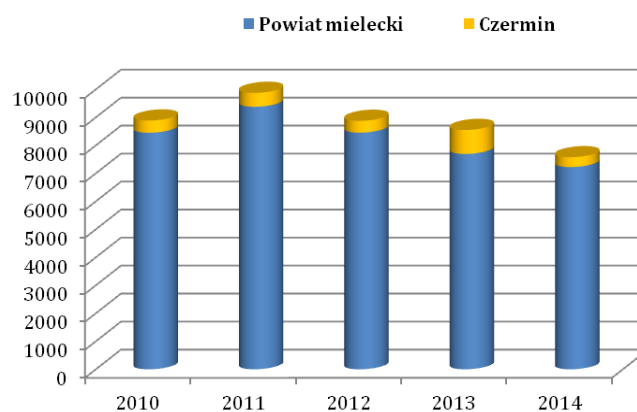
Tabela 6. Liczba bezrobotnych – analiza lat [2010-2014]

	POLSKA	PODKARPACKIE	Podregion tarnobrzeski	Powiat mielecki	Gmina Czermin
	ogółem				
2010	1 954 706	142 263	38 788	8 451	435
2011	1 982 676	146 208	40 932	9 378	497
2012	2 136 815	153 807	41 536	8 454	421
2013	2 157 883	154 216	40 827	7 693	366
2014	1 822 000	137 932	bd	7 224	351
wzrost/spadek liczby bezrobotnych	-132 706	-4 331	2 039	-1 227	-84

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Jeśli chodzi o porównanie sytuacji pod względem liczby bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 4 lat (2010-2014) w Gminie Czermin podobnie do sytuacji w Polsce, województwie podkarpackim, widoczny jest spadek liczby bezrobotnych ogółem (o 19 % w 2014 r. w stosunku do 2010 r.) podobnie jak w powiecie mieleckim, w którym liczba bezrobotnych spadła o ok.15 %.

Tabela 7. Liczba bezrobotnych w Gminie Czermin na tle wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mieleckim (2010-2014).

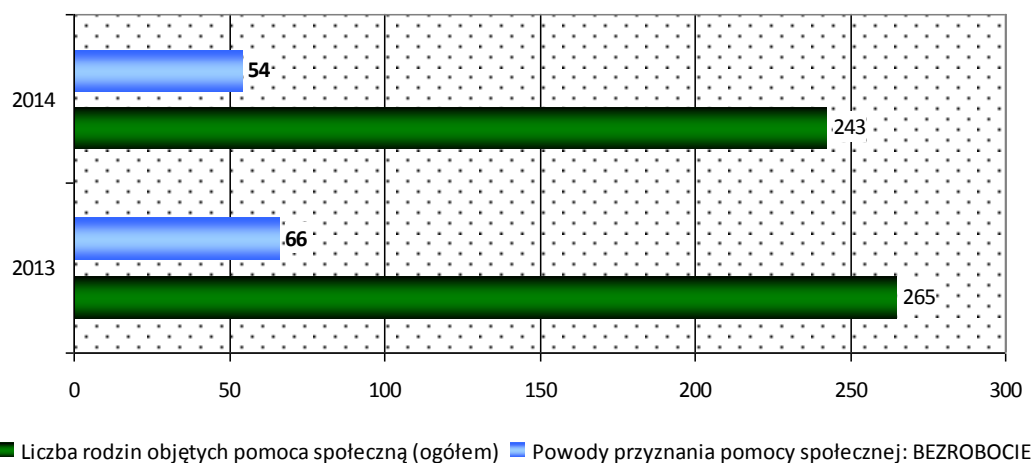
Bezrobocie wśród klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerminie.

Jak wynika z danych GOPS w Czerminie w ostatnich 2 latach liczba rodzin z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy zmniejszyła się o 2%.

⁵ 727-l.bezrobotnych na koniec stycznia 2014r.(PUP MIELEC)

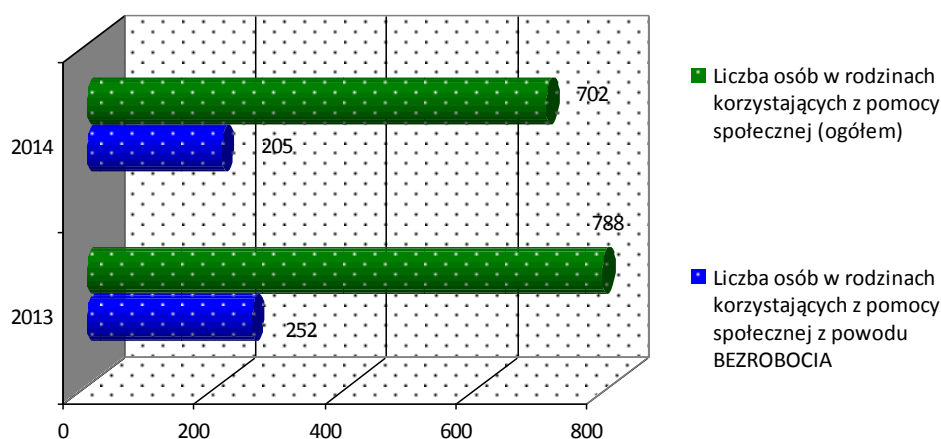
⁶ <http://www.pup.mielec.pl/stats/index.html> (10.03.2014 r.).

Rysunek 1. Rodziny z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną [2013-2014]

W 2014r. i 2013r. rodziny korzystające ze wsparcia **GOPS w Czerminie**, w których jedyną lub jedną z dysfunkcji było bezrobocie, stanowią odpowiednio 24,9% (2013r.) i 22,22% (2014r.) wszystkich rodzin, którym przyznano pomoc.

Rysunek 2. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z dysfunkcją bezrobocia [2013-2014]

W rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia najczęściej występują następujące problemy:

- *Brak środków na zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych.*
- *Psychospołeczne skutki bezrobocia, które najwyraźniej widoczne są u osób długotrwale bezrobotnych.*
- *Negatywne wzorce wychowawcze przekazywane dzieciom.*

3. 2. Ubóstwo

Definicja.

Ubóstwo to „ (. . .) brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek, (. . .) ale również nędza czyli stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki rodzinnej lub grupy społecznej”⁷

⁷ J. Auleytner, K. Głębička, Polityka społeczna – pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością, WSP Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie, Warszawa 2000, s. 236.

Ubóstwo to również „ (. . .) zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.”⁸

„Ubóstwo absolutne to stan niezaspokojenia potrzeb uznawanych w danym społeczeństwie i czasie za minimalne. ” „Ubóstwo względne dotyczy jednostki i rodziny, których zasoby w danym czasie w istotny sposób spadają poniżej zasobów będących w dyspozycji przeciętnej jednostki lub rodziny w społeczeństwie, do którego należą.”⁹

Z kwestią ubóstwa związane są pojęcia minimum socjalnego i minimum egzystencji. Minimum egzystencji to minimum biologiczne które wyznacza dolną granicę ubóstwa. Minimum socjalne, to najniższy koszt dóbr i usług, niezbędnych do zaspokojenia potrzeb biologicznych i elementarnych tzw. potrzeb wyższego rzędu. Minimum socjalne wyznacza górną granicę ubóstwa.¹⁰

Rozmiary zjawiska i analiza danych.

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest jako bieda oraz niedostatek.

Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- bezrobocie,
- zbyt niskie dochody gospodarstw domowych,
- niepełnosprawność i choroby,
- niezdolność życiową,
- uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających.

Ubóstwo jest zjawiskiem obejmującym w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Efektem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju patologie.

Z badania budżetów gospodarstw domowych wynika, że rok 2013 nie przyniósł, w stosunku do 2012 roku, radykalnych zmian w sytuacji materialnej ogółu gospodarstw domowych. Utrzymała się co prawda zaobserwowana w 2012 roku tendencja spadkowa realnej wartości wydatków gospodarstw domowych, ale spadek ten był niższy niż w 2012 roku i wyniósł 0,7%. Dochody realne gospodarstw domowych kształtowały się na poziomie podobnym jak w 2012 r. (spadek o 0,1%). Skala zmian zarówno dochodów jak i wydatków zależała od grupy społeczno-ekonomicznej gospodarstw domowych¹¹. Nieznaczny realny spadek wydatków (poniżej 1%) wystąpił we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych z wyjątkiem gospodarstw domowych rolników. W grupie rolników zaobserwowano ponad 3 procentowy wzrost realnej wartości wydatków. Gospodarstwa rolników charakteryzowały się także ponad 7% wzrostem realnej wartości dochodów realnych. Znalazło to odzwierciedlenie w obliczanych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw wskaźnikach zagrożenia ubóstwem.

W 2013 roku nie odnotowano zmian w zasięgu ubóstwa skrajnego. Odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. poniżej poziomu minimum egzystencji) wynosił zarówno w 2012, jak i 2013 roku 6,8%. Na nieco niższym poziomie niż w poprzednim roku kształtowała się wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym

⁸ Encyklopedia PWN, Warszawa 1997, s. 526.

⁹ red. W. Toczyński, Natura i kwestia ubóstwa, Gdańsk 1991, s. 12

¹⁰ red. S. Golinowski, Polska bieda. Kryteria, ocena, przeciwdziałanie, Warszawa 1996.

¹¹ *Budżety gospodarstw domowych w 2012 r.*, Warszawa 2012; *Sytuacja gospodarstw domowych w 2012 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych.*, Warszawa 2012

(pokazującego procent osób w gospodarstwach domowych, w których wydatki wynosiły mniej niż 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych). W 2013 roku odsetek osób zagrożonych ubóstwem relatywnym wyniósł 16,3% i był niższy o 0,6 p. proc. Od wskaźnika zanotowanego rok wcześniej, przy czym realna wartość relatywnej granicy ubóstwa nieznacznie spadła.

Poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło w 2013 r. 7,2% osób, co oznacza wzrost wartości wskaźnika o 0,6 p. proc. w odniesieniu do roku poprzedniego. Należy jednak zauważyć, iż podana wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem w 2013 roku została obliczona z uwzględnieniem dwóch obowiązujących w tym roku progów interwencji socjalnej przyjmowanych za granicę ubóstwa ustawowego: niższego, obowiązującego w pierwszych trzech kwartałach 2013 roku oraz wyższego, zwaloryzowanego po sześciu latach progę, który stanowi kryterium przyznania pomocy społecznej od 1 października 2013 roku. W przypadku, gdyby stopa ubóstwa ustawowego dla całego roku 2013 liczona była według progę wprowadzonego w IV kwartale, odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej ustawowej granicy ubóstwa wyniósł by nie 7,2%, a 13,2%. Pomimo tego, że w 2013r. ogólne wskaźniki zagrożenia ubóstwem ekonomicznym były na zbliżonym poziomie, jak w roku poprzednim, to odnotowano jednak pewne zmiany w przypadku niektórych grup ludności. Do najbardziej zauważalnych należy zaliczyć (zaobserwowany niezależnie od przyjętej granicy ubóstwa) wzrost zagrożenia ubóstwem wśród rodzin niepełnych, a także w gospodarstwach domowych z dziećmi niepełnosprawnymi oraz spadek zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach rolników.

Ubóstwo wśród klientów GOPS w Czerminie.

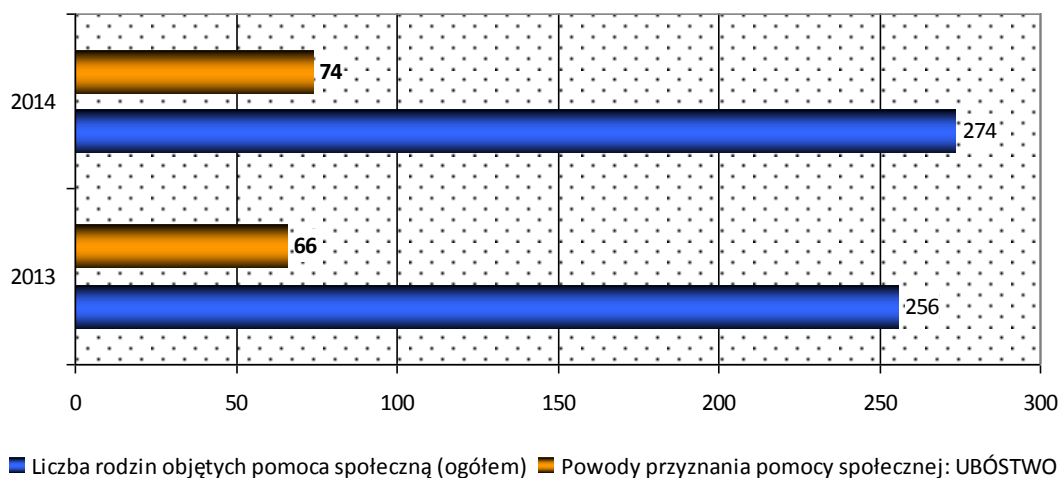
Osoba uboga może otrzymać wsparcie materialne z ośrodka pomocy społecznej wtedy, gdy jej trudna sytuacja dochodowa związana jest, z co najmniej jednym trudnym problemem socjalnym takim jak: bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, sieroctwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo- wychowawcze, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, alkoholizm, narkomania, sytuacja kryzysowa, zdarzenie losowe.¹²

Powodem przyznania pomocy przez GOPS w Czerminie w 2013 r., była trudna sytuacja życiowa spowodowana ubóstwem w przypadku 66 rodzin, a w 2014 r. w 74 rodzinach. Stanowi to odpowiednio ponad 25 % i 27% rodzin, które ogółem skorzystały z pomocy .

Na przestrzeni ostatnich 2 lat obserwuje się tendencje wzrostową w zakresie liczby rodzin korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

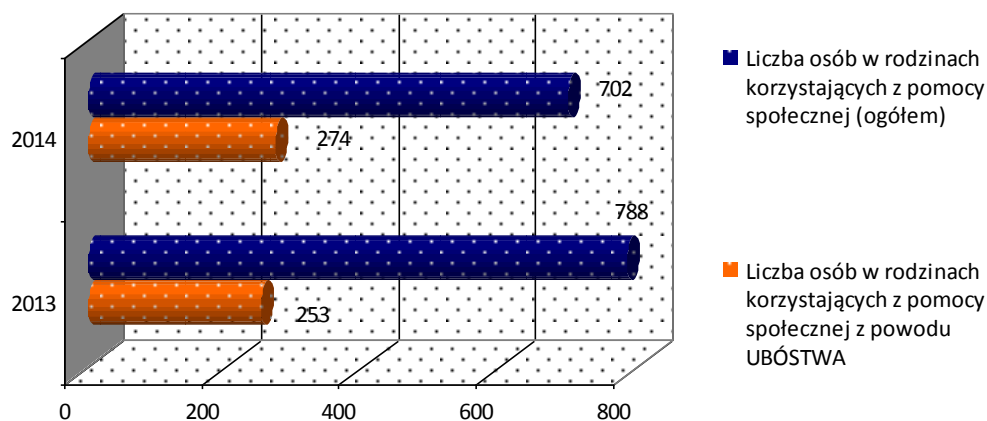
¹² Ustawa o pomocy społecznej, Art. 7.

Rysunek 3. Rodziny z dysfunkcją ubóstwa korzystające z pomocy GOPS w Czerminie na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2013-2014).

Na przestrzeni ostatnich 2 lat (2013-2014) można zauważyć ponad 12 % wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na trudną sytuację życiową spowodowaną ubóstwem.

Rysunek 4. Liczba osób w rodzinach z dysfunkcją ubóstwa korzystająca z pomocy społecznej [2013-2014]

3. 3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Niepełnosprawność

Definicja.

Obowiązująca definicja, mówi, iż niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”.¹³ W art. 1 mówi się też, że ustawa ta dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem. Nie

¹³ Ustawia z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.)

wystarczy, zatem poczucie bycia osobą niepełnosprawną z powodu złego stanu zdrowia – musi to potwierdzić odpowiednia komisja (zespół).

Rozmiary zjawiska i analiza danych.

Niepełnosprawność jest wieloaspektowym zjawiskiem. Znaczącą rolę odgrywa tutaj psychologiczne i społeczne funkcjonowanie osoby z niepełnosprawnością oraz jej rodziny. Optymalny system wsparcia powinien zagwarantować osobom niepełnosprawnym pełną integrację ze środowiskiem, a także przeciwdziałać izolacji i marginalizacji tej grupy osób.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2011, liczba osób niepełnosprawnych w 2011 roku wynosiła około 4,7 mln (dokładnie 4 697, 5 tys.), co stanowi 12,3% ludności kraju. Dla porównania w 2002 r. odsetek osób niepełnosprawnych był na poziomie 14, 3%. W 2011 roku niepełnosprawni w województwie podkarpackim stanowili 11,8% ogółu mieszkańców województwa. (kraj - 12,3%).

Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych - 84% - utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie.

Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się, co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to dodatkowo powoduje trudności z wejściem na rynek pracy i utrzymaniem zatrudnienia. Ale istnieje wysoka dynamika poprawy wykształcenia osób niepełnosprawnych, nie ustępująca pod tym względem grupie osób sprawnych.¹⁴

W Narodowym Spisie Powszechnym populację ludzi niepełnosprawnych podzielono na dwie kategorie:

- **niepełnosprawnych prawnie** (kryterium jest orzeczenie o stopniu niepełnosprawności) oraz
- **niepełnosprawnych biologicznie** (według deklaracji o stanie zdrowia).

Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są częściej narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Do najczęstszych problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w swojej codziennej egzystencji należy zaliczyć:

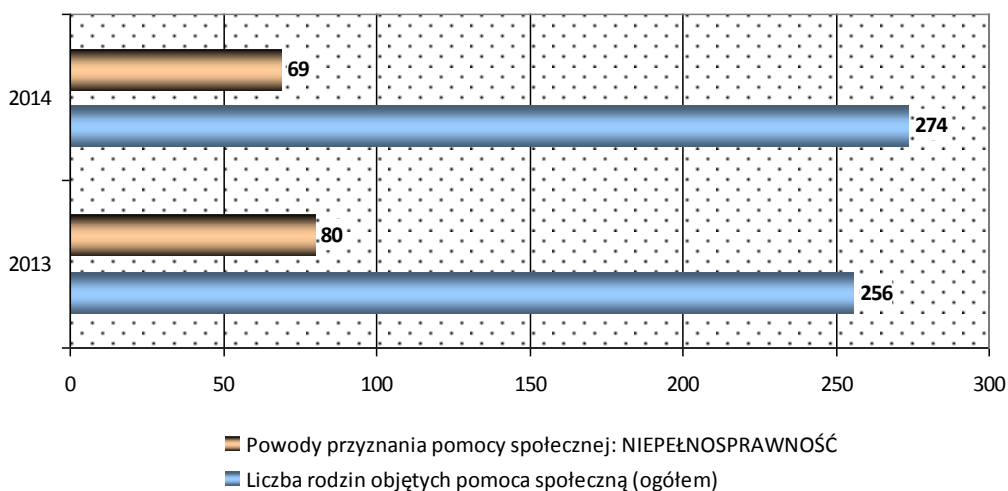
- trudna sytuacja materialna;
- utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych wynikający z niedostatecznej bazy rehabilitacji leczniczej;
- niska aktywność zawodowa na otwartym rynku pracy;
- brak zakładów pracy chronionej;
- bariery psychospołeczne, ekonomiczne, architektoniczne komunikacyjne utrudniające aktywność społeczno-zawodową;
- brak dostatecznej bazy informacyjno-szkoleniowej.

Niepełnosprawność wśród klientów GOPS w Czerminie.

¹⁴ Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat. Głównym problemem gminy w zakresie diagnozy zjawiska niepełnosprawności jest brak możliwości ustalenia rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych.

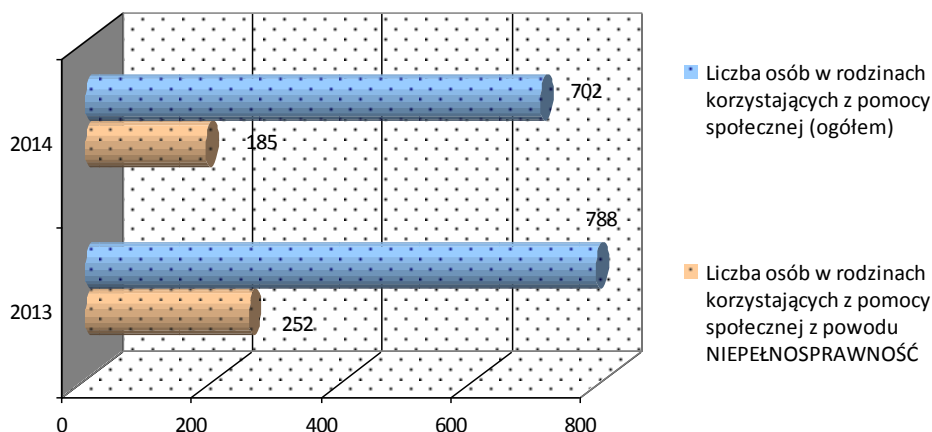
Rysunek 5. Rodziny z dysfunkcją niepełnosprawności korzystające z pomocy GOPS w Czerminie na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2013-2014).

Analizując dane można sformułować następujące wnioski:

- dysfunkcja niepełnosprawności występuje u 31% (2013r.) i 25% (2014r.) rodzin korzystających z pomocy GOPS Czerminie .

Rysunek 6. Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej z dysfunkcją niepełnosprawności [2013-2014]

Długotrwała choroba

Definicja.

Długotrwała choroba, definiowana również jako choroba przewlekła to jedna z bardzo częstych przyczyn trudnej sytuacji życiowej osoby i rodziny. Dysfunkcja ta dotyczy bezpośrednio przede wszystkim osób starszych, choć zdarzają się przypadki chorób u ludzi w średnim wieku czy młodych.

Długotrwała choroba to „(. . .) dolegliwość bądź stan patologiczny, który utrzymuje się przez dłuższy czas i który będzie trwał nadal do głównych cech choroby przewlekłej należą: długotrwałość, łagodniejszy niż w stanie ostrym przebieg, pogorszenie sprawności pacjenta, nieodwracalność zmian patologicznych i niepomyślnie rokowania, a także następstwa psychospołeczne; osoby chorujące przewlekłe wymagają długotrwałej opieki lekarskiej, pielęgniarskiej i/ lub rehabilitacji.¹⁵

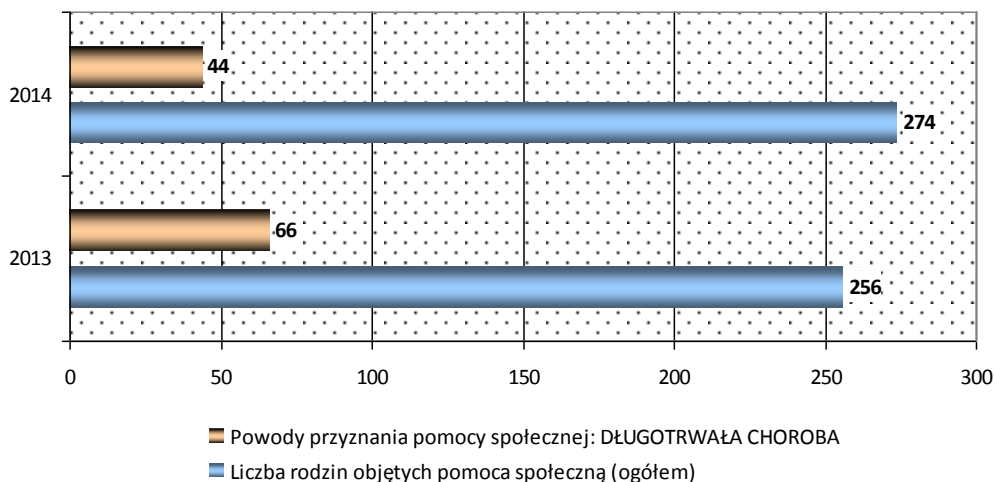
Rozmiary zjawiska i analiza danych.

Głównymi zagrożeniami dla życia i zdrowia ludzi w Polsce stanowią choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe i zatrucia – łącznie powodują 75% ogółu zgonów. Wśród chorób układu krążenia najpowszechniejsze to: choroba wieńcowa, nadciśnienie tętnicze i zawał serca. Choroby nowotworowe wykazują od lat tendencję wzrostową. Corocznie z tej przyczyny umiera w Polsce około 80 tys. ludzi

Długotrwała choroba wśród klientów GOPS w Czerminie .

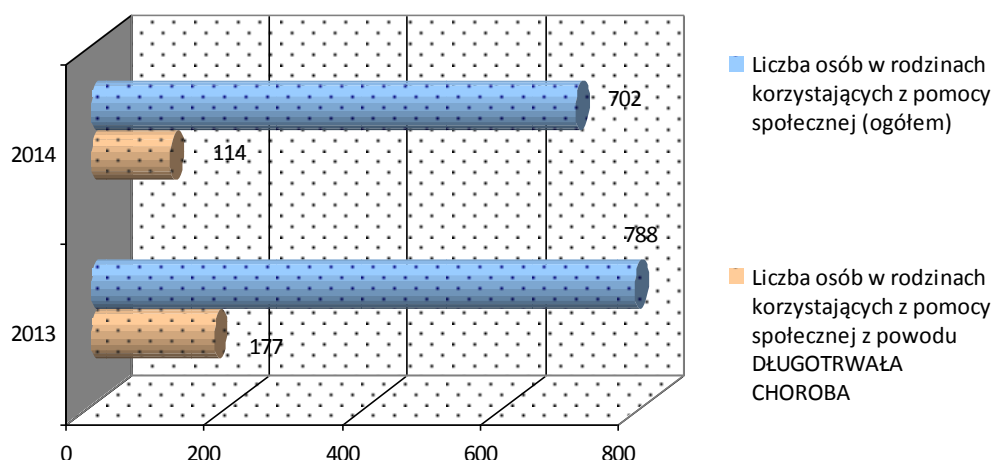
Długotrwała choroba jest jedną z częstych przyczyn na podstawie, której rodziny mają przyznaną pomoc. Z danych GOPS w Czerminie wynika, że w 2013 roku ponad 25% ogółu rodzin korzystających z udzielonej pomocy skorzystało z niej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ale już w 2014 r. tylko 16%.

Rysunek 7. Rodziny z dysfunkcją długotrwałej choroby korzystające z pomocy GOPS w Czerminie na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2013-2014).

¹⁵ red. Krożek - Lesiak, Rodzina w wielkim mieście, jej problemy i sposoby ich rozwiązywania, Zabrze 1998, s. 50

Rysunek 8. Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej ze względu na dysfunkcję długotrwałej choroby [2013-2014]

3. 4. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Definicja.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH i prowadzeniu gospodarstwa domowego, jako dysfunkcja, może być podstawą do udzielenia rodzinie pomocy.

„Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.”¹⁶

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej. Głównym źródłem tego problemu są różne rodzaje zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny.

Do przyczyn kryzysu polskich rodzin zalicza się:

1. zmieniające się warunki ekonomiczne,
2. czynniki psychospołeczne i kulturowe,
3. osłabienie więzi międzyludzkich.

Rozmiary problemu bezradności wśród klientów GOPS w Czerminie.

Bezradność wynikająca z zaburzeń równowagi środowiska rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról

¹⁶ Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004r. , Art. 2,ust. 1.

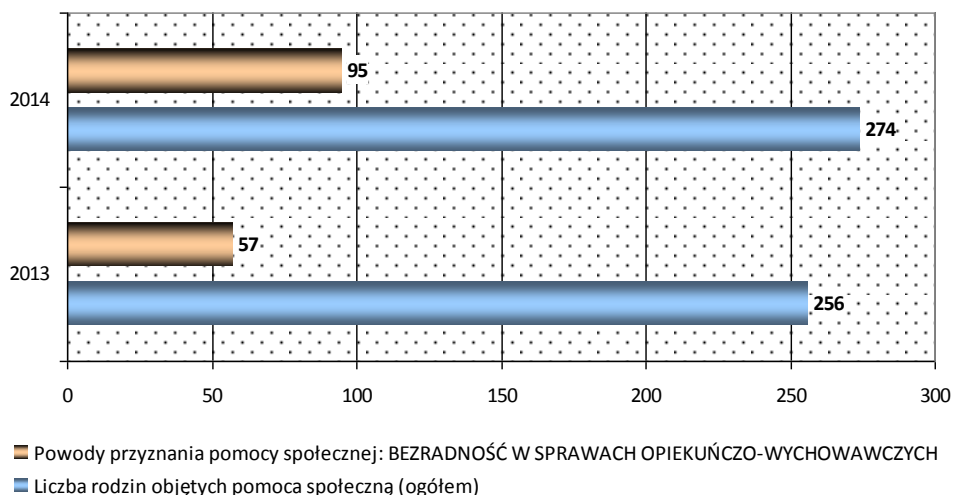
rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm.

Z praktyki pracy socjalnej wynika, że do tej kategorii możemy zaliczyć rodziny, które:

- nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci,
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci,
- nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami,
- ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną – wykazują brak umiejętności w przy załatwianiu swoich spraw (np. urzędowych – napisanie podania o zapomogę, zarejestrowanie do lekarza itp.) .

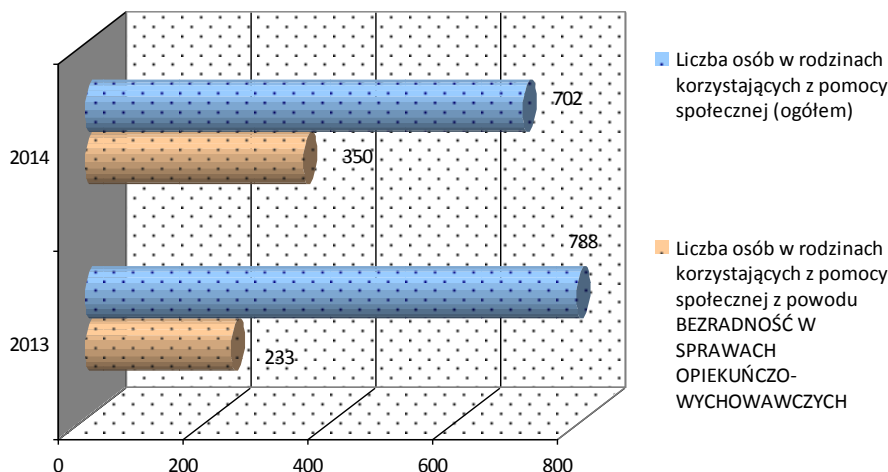
W 2013r. spośród wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną w 57 rodzinach występowała dysfunkcja bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, a w 2014r. aż w 95 rodzinach (wzrost o ok.67%).

Rysunek 9. Rodziny z dysfunkcją bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród klientów GOPS w Czerminie [2013-2014].

Jak wynika z danych GOPS z ogółu rodzin objętych pomocą społeczną prawie 49,8 % rodzin boryka się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Najczęściej niezaradność rodzin w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami.

Rysunek 10. Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej ze względu na dysfunkcję bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego[2013-2014]

3. 5. Inne dysfunkcje w rodzinach klientów pomocy społecznej

3. 5. 1. Ochrona macierzyństwa

Z informacji GOPS w Czerminie wynika, że z pomocy społecznej z tytułu ochrony macierzyństwa w 2014r. skorzystały 2 rodziny. W poprzednich latach objętych analizą tj. w 2013r. , udzielono pomocy z tytułu ochrony macierzyństwa 1 rodzinie.

3. 5. 2. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

W roku 2014r. w gminie Czermin udzielono pomocy społecznej 2 rodzinom (2 osoby w rodzinie), w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W poprzednim roku tj. w 2013r. , udzielono pomocy 2 rodzinom.

3. 5. 3. Uzależnienie od alkoholu

Definicja.

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Skala zjawiska i analiza danych.

Szacuje się, że w Polsce ok. 4 do 5 milionów ludzi żyje w rodzinach alkoholowych. Według najnowszych klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej.

Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyczy także mieszkańców gminy Czermin, nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych

Ośrodek jest bardzo skomplikowany i trudny do przezwyciężenia, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Szacunki Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), mówiące o skali zjawiska:

Tabela 8. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) wg PARPA.

Wyszczególnienie	Skala zjawiska	W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	Około 1.330 osób: dorosłych i dzieci	Około 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło: www.parpa.pl

Niepokojącym zjawiskiem jest coraz częściej spożywanie alkoholu przez młodzież, co przyczynia się do nasilenia zachowań aspołecznych, osłabia hamulce moralne, pobudza agresje.

Tabela 9. Młodzież i alkohol

Młodzież i alkohol¹⁷	
<i>III klasy gimnazjum - 15-latkowie</i>	57,6% z nich piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni (71,5% chłopców, 60,3% dziewcząt);
	78,3% z nich PIŁO się w ciągu ostatnich 12m-cy (38,1% chłopców, 20,8% dziewcząt);
<i>II klasa szkoły ponadpodstawowej - 17-latkowie</i>	80,4% z nich piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni (84,6% chłopców, 73,2% dziewcząt);
	91,6% z nich PIŁO się w ciągu ostatnich 12m-cy (47,7% chłopców, 26,5% dziewcząt);

¹⁷ Wyniki ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD - 2011 ("Europejski Program Badań Ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków" realizowany przez Instytut Psychiatrii i Neurologii we współpracy z Radą Europy. Badanie sfinansowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii i PARPA).

Reasumując, alkoholizm zarówno w życiu jednostki jak i w życiu społecznym zawsze powoduje stratę. Najważniejszymi problemami wynikającymi z alkoholizmu są:

- *samozniszczenie osób uzależnionych od alkoholu,*
- *współuzależnienie stanowiące zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego, emocjonalnego wszystkich członków rodziny,*
- *powodowanie przemocy,*
- *rozpad rodziny, rozwody,*
- *naruszenie prawa i porządku, przestępczość.*

Problem alkoholowy wśród klientów GOPS w Czerminie.

Spśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2013 r. – 2% , w 2014 r. – 5% stanowiły rodziny objęte pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny.

Jak wynika z danych problem alkoholowy wśród klientów GOPS w Czerminie nie jest duży. Zaledwie w 14 (w 2014r.) rodzinach objętych pomocą występuje dysfunkcja uzależnienia od alkoholu.

Nie jest to pełna liczba osób i rodzin z tym problemem, bowiem wielu podopiecznych, u których pracownik socjalny zauważa lub podejrzewa problem alkoholowy, nie uświadamia sobie uzależnienia, a wielu problem ten ukrywa.

3. 5. 4. Narkomania

Definicja.

Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale postępowanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą.

Skala zjawiska i analiza danych.

Zagrożenie narkomania waha się w granicach 30%, są to dane ze służby zdrowia i policyjnych kronik. Inicjacja narkotyczna ma miejsce w wieku 10-14 lat. Przeważnie jest to 12 rok życia. 72% młodych ludzi robi to z ciekawości, 77,7% miała świadomość zagrożeń jakie niesie ze sobą używanie narkotyków, 30% spróbowało za namową kolegów.

Społeczne skutki używania narkotyków to: wzrost przestępczości, wysokie koszty leczenia, przestępczość zorganizowana, rozpad rodziny, „wypadanie” z ról społecznych lub nie podejmowanie ich, rozwój patologii. Dla jednostki to – prostytutka, rozrywkowe zachowanie, choroby weneryczne, tj. AIDS, HIV, WZW.

Województwo podkarpackie zaliczane jest do jednego z regionów o najniższym wskaźniku występowania zjawiska narkomanii. Średnio 13,2% respondentów przyznaje się do palenia marihuany, (około 5,6% okazjonalnie). LSD 1,5%, 0,7% środki wziewne, 1,1% inne. 75%

mieszkańców województwa deklaruje, iż nie używa żadnych środków odurzających i psychotropowych. Tylko 1,2% osób badanych przyznaje, że środki takie przyjmuje bardzo często (kilka razy w tygodniu). Niestety narkomania jako zjawisko społeczne staje się problemem społecznym, gdyż obejmuje swym zasięgiem około 15,0% badanej populacji, a wiek inicjacji przypada na okres największego nasilania się postaw nonkonformistycznych i buntowniczych młodzieży.¹⁸Widoczny jest przede wszystkim niewystarczający poziom edukacji oraz brak systemu zbierania danych i rozpoznania zjawiska.

Wśród klientów GOPS w Czerminie nie ma osób dotkniętych narkomanią.

3. 5. 5. Przemoc w rodzinie

Definicja.

Przemoc w rodzinie to działanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (psychiczne lub fizyczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie. Z punktu widzenia prawa, przemoc w rodzinie to przestępstwo.

Skala zjawiska i analiza danych.

Problem przemocy w rodzinie jest trudny do precyzyjnego określenia. Dane z sądu, prokuratury i policji pozwalają jedynie wskazać w pewnej mierze liczbę przypadków przemocy domowej, które znalazły się w kręgu zainteresowania danej instytucji.

W Gminie Czermin został powołany *Zespół interdyscyplinarny m. in. przeciwdziałania przemocy w rodzinie*. Zadaniem zespołu jest min. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których zaistniało zjawisko przemocy oraz rodzin zagrożonych jego wystąpieniem, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych w Czerminie, wynika, iż zjawisko przemocy jest dość częste, szczególnie skierowana jest ona w stosunku do dzieci i kobiet, ale również często przemoc jest zatajana przez ofiary przemocy lub też bagatelizowana. Efekty pracy pracowników socjalnych są niewymierne, ponieważ często pracownicy socjalni wchodzą w środowisko gdzie zachodzi podejrzenie przemocy, ofiara przemocy jest zastraszona, nie wierzy w poprawę swojej sytuacji, jest niechętna do współpracy. Pracownicy socjalni podejmują długofalową pracę z tą osobą motywując ją do podjęcia działań, umacniają i wspierają oraz wskazują osoby i instytucje pomagające ofiarom przemocy na terenie oraz poza terenu gminy Czermin.

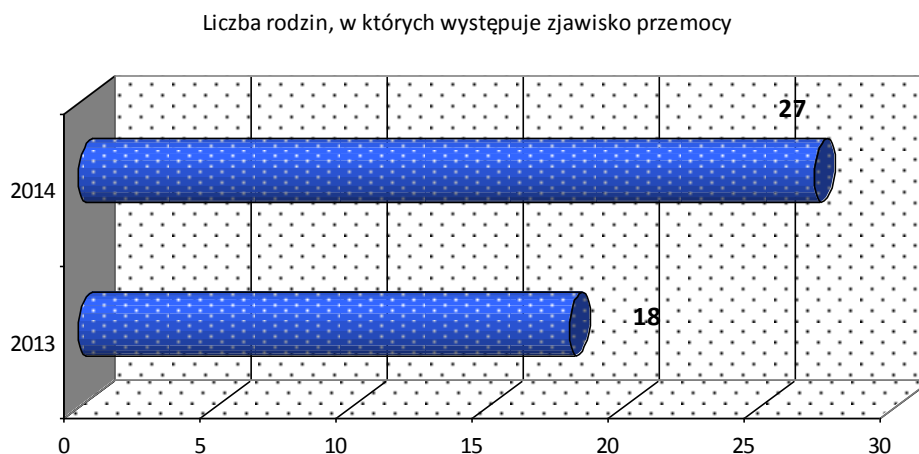
Rodziny dotknięte przemocą są bardzo niechętnie do rozpoczęcia procedury „ Niebieskiej Karty” Na terenie gminy Czermin w 2013r. sporządzono 11 „Niebieskich Kart A” , w 2014r. -19.

¹⁸ Źródło: Raporty wojewódzkie - stan zagrożenia narkomanią (2010), www.narkomania.gov.pl.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Czermin

Jak wynika z danych GOPS dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy Czermin skala przemocy w rodzinie oraz jej częstotliwość rośnie.

Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w 2013r. wynosiła 18, a w 2014r. 25.

Ogółem liczba poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie również ma tendencję wzrostową 22- 2013r. i 35 – 2014r., przy czym najczęściej poszkodowanymi są kobiety (77%)

	2013	2014
Liczba osób poszkodowanych, w tym:	22	35
<i>kobiety</i>	16	27
<i>mężczyźni</i>	2	4
<i>dzieci</i>	4	6

Najczęściej zgłaszaną formą przemocy jest przemoc psychiczna /emocjonalna oraz przemoc fizyczna.

3. 5. 6. Bezdomność

Definicja.

Bezdomność to sytuacja osób, które z różnych przyczyn, czasowo lub trwale, nie są w stanie własnym staraniem zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne.

Istnieje również definicja prawna zawarta w „Ustawie o pomocy społecznej”, zgodnie z którą, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.

Skala zjawiska i analiza danych.

Brak jest dokładniejszych informacji o skali zjawiska bezdomności w Polsce. Liczbę osób bezdomnych określa się od 30 do nawet 300 tysięcy. Jedynym miarodajnym źródłem wiedzy w tym zakresie jest liczba osób, którym formalnie udzielona została pomoc przez ośrodki pomocy społecznej.

Natomiast ze sprawozdań nadsyłanych przez organizacje pozarządowe do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w związku z udzieloną dotacją na pomoc osobom bezdomnym wynika, iż udzielają one pomocy m. in. 80-130 tys. osobom. Szacunkowe dane określające liczbę bezdomnych na 300 tysięcy pochodzą od Stowarzyszenia Monar. O randze bezdomności wśród problemów społecznych decydują nie tylko trudne do uchwycenia parametry ilościowe, ale również dynamika zjawiska i zmiany w strukturze populacji. Syntetyczne opracowania z dziedziny polityki społecznej podkreślają narastające tempo zjawiska, wykraczanie jego zasięgu poza grupy i środowiska tradycyjnie kojarzone z bezdomnością. Z bezdomnością związane są też takie negatywne zjawiska, jak alkoholizm, narkomania, żebractwo, prostytutka, przestępczość, zagrożenia epidemiologiczne.¹⁹

Głównych przyczyn bezdomności należy upatrywać w sytuacji społeczno-ekonomicznej, której efektem jest wzrastające bezrobocie, likwidacja hoteli robotniczych, pogłębiające się zjawisko ubóstwa. Bezdomność jest też skutkiem różnych patologii, zaburzeń psychicznych i osobowościowych tj. alkoholizmu, przestępczości, rozwodów lub rozpadów więzi nieformalnych, braku opieki ze strony osób najbliższych i przemocy w rodzinach. Istnieją także prawne przyczyny bezdomności, które dotyczą głównie eksmisji za długi i zaległości w opłatach. Na uwagę zasługują także przyczyny natury psychologicznej, gdzie bezdomność jest świadomym wyborem innego sposobu życia i odmiennego systemu wartości. Bezdomność wynika także z niewydolności polityki mieszkaniowej m. in. małej ilości mieszkań komunalnych, wzrostu cen mieszkań czynszowych, braku lokali zastępczych. Przyczyny bezdomności wzajemnie się przenikają i warunkują.

Problem bezdomności wśród klientów GOPS w Czerminie.

Udzielanie pomocy osobom bezdomnym jest zadaniem własnym gminy, jednak ze względu na przemieszczanie się tych osób i charakter ogólnokrajowy zjawiska należy podkreślić ogromne znaczenie dla przeciwdziałania i łagodzenia jego skutków przez działania organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych.

W ciągu 2013 roku ze wsparcia GOPS w Czerminie skorzystały 2 osoby. W 2014r. nie było takich osób.

3. 5. 7. DOŻYWIANIE

Wieloletni program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, zwany dalej „Programem”, jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, ze zm.1)).

¹⁹ Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

Program wpisuje się w obszar strategiczny Strategii Rozwoju Kraju dotyczącej spójności społecznej i terytorialnej, w celu 111.1 „Integracja społeczna” kierunek interwencji III.1.2. „Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych”. Zakłada się, że wsparcie dla gmin z Programu będzie realizowane na podstawie art. 115 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży.

z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

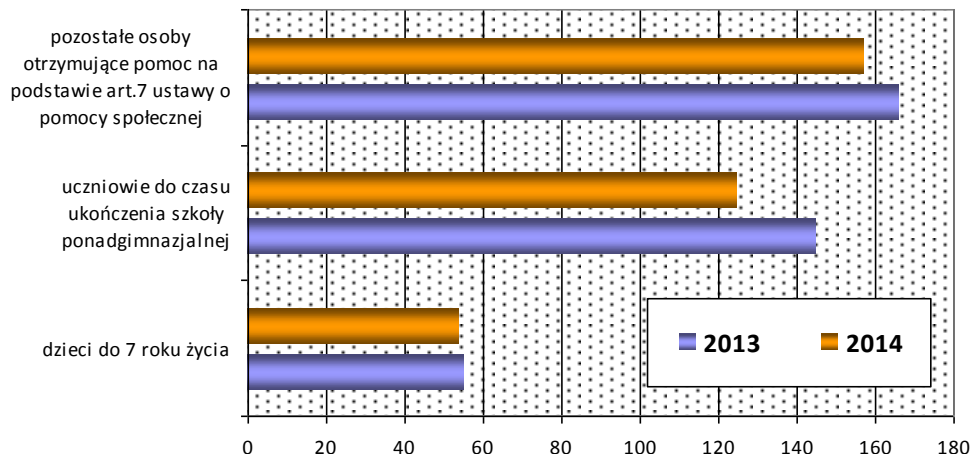
Program dożywiania wśród klientów GOPS w Czerminie

Rzeczywista liczba osób objętych programem „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOZYWIANIA” w 2014r. wynosiła 336, w tym było 54 dzieci do 7 roku życia, 125 uczniów do czasu ukończenia szkoły gimnazjalnej oraz 157 osób jako pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art.7 ustawy o pomocy społecznej.

W formie posiłku przyznano świadczenie ogółem 118 osobom (głównie dzieciom :22 do 7 roku życia i 96 uczniów do czasu ukończenia szkoły gimnazjalnej).

W pomoc w formie zasiłku celowego przyznano 272 osobom (63 rodziny) a w formie świadczenia rzeczowego 36 osobom.

W porównaniu do roku ubiegłego liczba osób objętych programem zmniejszyła się o 8,20%.

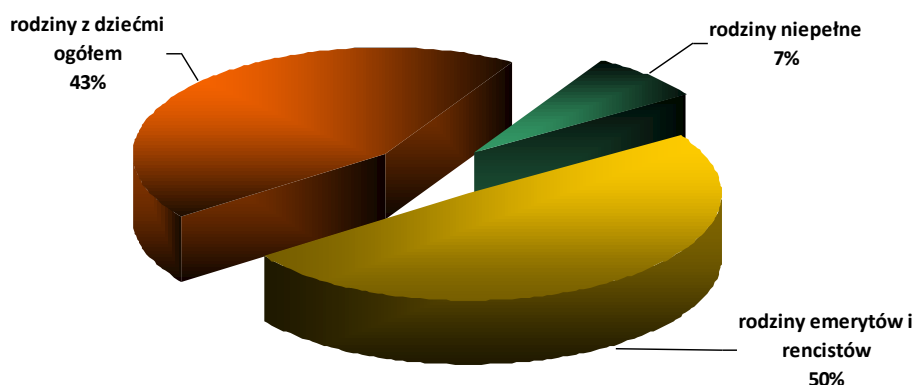

3. 6. Podsumowanie

Z informacji GOPS w Czerminie w 2014 roku, wynika ,iż wydano decyzje administracyjne przyznające świadczenie dla 243 gospodarstw domowym, w których zamieszkiwało 702 osoby.

Strukturę rodzin korzystających z pomocy w 2014r. prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 11. Struktura rodzin korzystających z pomocy w 2014 r.

Głównym powodem trudnej sytuacji życiowej i przyznawania pomocy przez GOPS jest: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i potrzeba ochrony macierzyństwa, ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie oraz niepełnosprawność.

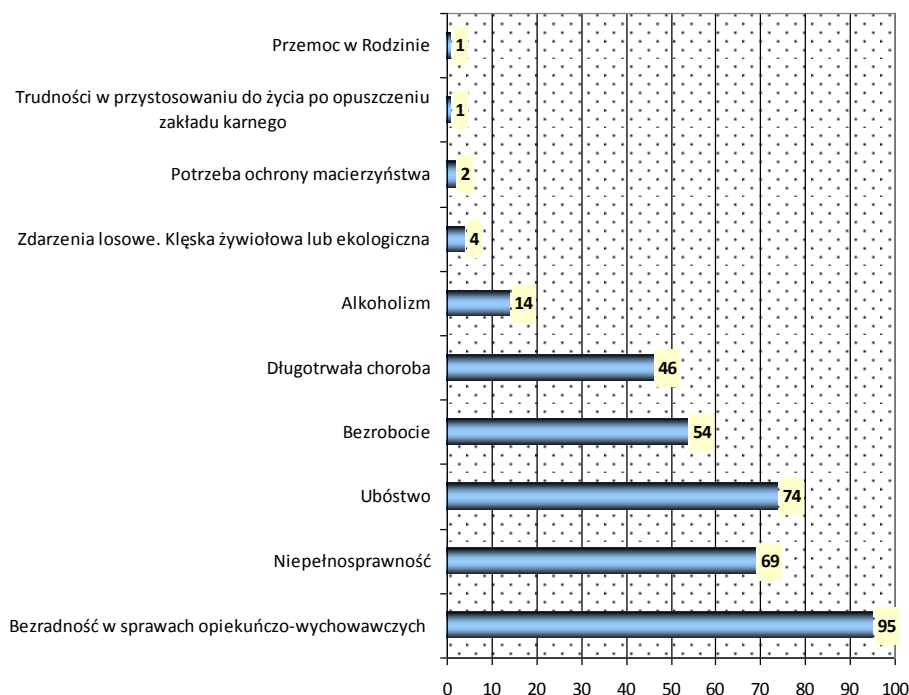
Szczegółowe przyczyny przyznania pomocy przez GOPS przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Powody przyznania pomocy – rok 2014

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin – 2014r.
1.	Ubóstwo	74
2.	Sieroctwo	0
3.	Bezdomność	0
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	2
5.	Bezrobocie	54
6.	Niepełnosprawność	69
7.	Długotrwała choroba	46
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	95
	<i>w tym rodzina niepełna</i>	<i>15</i>
	<i>w tym rodziny wielodzietne</i>	<i>41</i>
9.	Przemoc w Rodzinie	1
10.	Alkoholizm	14
11.	Narkomania	0
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1
13.	Zdarzenia losowe. Klęska żywiołowa lub ekologiczna	4

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za 2014 rok.

Rysunek 12. Graficzne pokazanie :powody przyznania pomocy – rok 2014

Z analizy problemów społecznych wynika, że dysfunkcją, która występuje w największej liczbie rodzin jest dysfunkcja związana z **bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego**. Problem ten dotyczy aż 95 rodzin –35,6% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w gminie Czermin. W tych rodzinach żyje 350 osób. Kolejnym bardzo ważnym problemem jest **ubóstwo**, które dotyczy 74 rodzin -25% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w gminie Czermin. W tych rodzinach żyje 274 osób. Kolejnym bardzo ważnym problemem społecznym w gminie jest niepełnosprawność i **długotrwała choroba**, która dotyczy odpowiednio 69 rodzin –26% rodzin i 46 rodzin -17 % rodzin korzystających z pomocy społecznej w całej gminie. W tych rodzinach żyje 185 i 114 osób. Kolejnym ważnym problemem społecznym jest **bezrobocie**. Problem ten dotyczy aż 54 rodzin – 20% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w gminie. W tych rodzinach żyje 205 osób. Stosunkowo niewielu rodzin w gminie Czermin dotyczy kwestia alkoholizmu oraz trudności w **przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego**. Dysfunkcja ta występuje w 14 (alkoholizm) i 1 (po opuszczeniu zakładu karnego) rodzinach.

Dysfunkcje te nie wymagają więc szerokich działań pomocy społecznej. Według rozeznania pomocy społecznej wśród klientów GOPS w Czerminie nie występuje problem narkomanii czy bezdomności.

Z diagnozy problemów społecznych w gminie wynika, że wśród rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest **wiele rodzin wieloproblemowych**, to znaczy takich, w których występuje więcej niż jedna dysfunkcja.

ROZDZIAŁ IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT, jako narzędzie pomocnicze pozwoli na pogłębioną ocenę otoczenia planowanych w Strategii kierunków działań. Z oczywistych względów posłuży uporządkowaniu informacji mających kluczowe znaczenie dla polityki społecznej gminy Czermin.

Zastosowana technika analityczna SWOT oparta została na czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej pogrupowanych w cztery kategorie czynników strategicznych:

- **S (Strengths) – mocne strony:** wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,
- **W (Weaknesses) – słabe strony:** wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
- **(Opportunities) – szanse:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
- **T (Threats) – zagrożenia:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje wytypowane 4 obszary priorytetowe :

- ↗ **OBSZAR PRIORYTETOWY I: RODZINA**
- ↗ **OBSZAR PRIORYTETOWY II: PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU**
- ↗ **OBSZAR PRIORYTETOWY III: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE**
- ↗ **OBSZAR PRIORYTETOWY IV: PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE**

Tabela 11. Analiza SWOT dla obszarów priorytetowych

OBSZAR PRIORYTETOWY I: RODZINA			
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dotychczasowe działania podejmowane w ramach systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną • Zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny. • Projekty społeczne dla rodzin. • Współpraca GOPS z placówkami oświatowymi, Caritasem, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnych działań na rzecz rodziny. • Wprowadzenie Karty Dużej Rodziny.	• Bezrobocie rodziców i pozostałych pełnoletnich członków rodzin. • Utrudniony dostęp ubogich rodzin do kultury, sportu i rekreacji. • Wieloaspektowość dysfunkcji szczególnie w rodzinach wielodzietnych. • Problemy finansowe i ubóstwo części rodzin. • Osłabienie więzi rodzinnych wpływające na obniżenie samodzielności realizacji wzajemnego wsparcia i opieki. • Postawy roszczeniowe części rodzin korzystających z wsparcia GOPS . • Ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży oraz pogłębiające się zróżnicowanie socjalne grup społecznych. • Coraz częstsze przypadki niezgłaszania przez rodziny, sąsiadów wieloletnich przypadków przemocy w rodzinie z poczucia wstydu. • Pogłębiający się kryzys rodziny, przejmowanie pewnych funkcji rodziny przez instytucje.	• Odbudowywanie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny wobec dzieci. • Pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie. • Wprowadzenie Lokalnej Karty Dużej Rodziny. • Wprowadzanie zadań wspierających integrację rodziny z jej otoczeniem. Ogólnopolskie regulacje w zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych. • Środki finansowe z UE na rzecz działań w zakresie rynku pracy, aktywizacji zawodowej, edukacji, ekonomii społecznej. • Realizacja w skali kraju celów strategii: "Europa 2020" oraz celów strategii : "Kapitał Społeczny 2014-2020"	• Kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym- ztracanie rodzinnych wartości . • Niedostateczna w skali kraju promocja pozytywnego wizerunku małżeństwa i rodziny. • Trudna sytuacja gospodarcza, wpływająca na kwestie związane z bezrobociem i ubóstwem w rodzinach. • Wzrost poziomu informatyzacji zakłócającej tradycyjne życie rodzinne. • Starzenie się społeczeństwa. • Deficyty w obszarze codziennego sposobu komunikowania się w relacjach wzajemnych w rodzinie. • Stereotypy tworzące niekorzystny klimat dla osób korzystających z wsparcia GOPS .

OBSZAR PRIORYTETOWY II: PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dobrze rozwinięta podstawowa i stabilna struktura pomocy społecznej. • Profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra. • Zaangażowanie władz gminy i pracowników GOPS oraz innych instytucji w działalność na rzecz problematyki społecznej. • Możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa prawnego. • Realizacja „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. • Realizacja przez GOPS w Czerminie projektów z zakresu aktywnej integracji.	• Wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej. • Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia materialnego, pomocowego, opiekuńczego oraz doradczego. • Niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych, związanych z podstawowymi potrzebami ich członków w wymiarach biologicznym i społecznym. • Brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania młodych ludzi-niskie kwalifikacje osób bezrobotnych • Słabe dostosowanie ofert edukacyjnej do lokalnego rynku pracy . • Preferowanie przez część społeczeństwa pasywnych form spędzania czasu wolnego. • Brak umiejętności i nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego. • Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia. • Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego	• Efektywna aktywizacja zawodowa osób niepracujących i poszukujących pracy, w szczególności długotrwale wykluczonych z rynku pracy oraz wcześniej nie pracujących. • Ograniczanie czynników zniechęcających do zatrudniania osób o niskiej zdolności do zatrudnienia (osoby starsze, niepełnosprawne, kobiety). • Podejmowanie działań wspierających podejmowanie zatrudnienia przez osoby mające z tym problem. • Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych oraz rozwój instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarze pomocy społecznej i integracji społecznej, szczególnie sektora niepublicznego (niekomercyjnego), w tym współpraca ośrodków pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy. • Zwiększanie efektywności wsparcia materialnego dla rodzin. Rozbudowa narzędzi zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług publicznych pozwalających na powrót na rynek pracy.	• Stosowanie procedur i zasad w projektach UE utrudniających integrację społeczną wśród środowisk i pomiędzy różnymi grupami społecznymi /restrykcje i dedykowanie działań i wydatków/. • Trudności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania z zakresu organizowania społeczności lokalnych. • Brak perspektyw zawodowych zwłaszcza dla ludzi młodych – emigracja zarobkowa na skalę masową, niekorzystne tendencje w rodzinach spowodowane długookresowymi wyjazdami. • Choroby cywilizacyjne, przejmowanie złych nawyków przez młodzież. • Zubożenie społeczeństwa powodujące patologie społeczne. Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niepełnosprawnością.

OBSZAR PRIORYTETOWY III: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
• Zintegrowana działalność systemowa na terenie gminy Czermin . • Organizacja wydarzeń integrujących społecznie i ukazujących znaczenie i wartość osób niepełnosprawnych. • Aktywność organizacji i instytucji działających na rzecz seniorów.	• Starzenie się społeczeństwa –rosnąca liczba osób korzystających z pomocy GOPS • Nie wystarczający system wsparcia dla osób niepełnosprawnych, obciążonych chorobami i starszych. • Postawy roszczeniowe utrudniające kompleksowość pomocy. • Pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny. • Trudności z asymilacją społeczną, związane z występującymi barierami społecznymi i architektonicznymi. • Niska samodzielność i inicjatywność części seniorów. Ograniczone możliwości działań w zakresie zapobiegania problemowi ubóstwa osób starszych , chorych i niepełnosprawnych.	• Upowszechnianie informacji dot. osób starszych, niepełnosprawnych i ich praw. • Podjęcie działań profilaktycznych w szerszej skali. • Wykorzystywanie zewnętrznych środków finansowych dla realizacji projektów skierowanych do osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych. • Wykorzystywanie aktywizujące potencjału ludzi starszych. • Podnoszenie poziomu zaradności i mobilności osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i starszych. • Kreowanie działań podnoszących świadomość społeczną w zakresie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze.	• Ograniczanie środków finansowych na długofalowe cele z zakresu poprawy jakości życia, przy kreowaniu zasobów na rozwiązywanie bieżących kwestii. • Zbyt mała oferta środowiska angażująca osoby starsze i niepełnosprawne. • Ograniczony rynek pracy –brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. • Niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności. • Niskie świadczenia emerytalno-rentowe. • Zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych oraz zmiany demograficzne, skutkujące wcześniejszym korzystaniem z systemu instytucjonalnego wsparcia. • Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niepełnosprawnością.

OBSZAR PRIORYTETOWY IV: PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dobrze rozwinięta podstawowa i stabilna struktura pomocy społecznej. • Profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra. • Zaangażowanie władz gminy i pracowników GOPS oraz innych instytucji w działalność na rzecz problematyki społecznej. • Możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa socjalnego. • Realizacja założeń programu „Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „ • Realizacji programu współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. • Realizacja przez Ośrodek Pomocy Społecznej projektów z zakresu aktywnej integracji,	• Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia opiekuńczego oraz doradczego. • Brak umiejętności i nawyków radzenia sobie z trudnymi sytuacjami . • Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia. • Dziedziczenie złych nawyków zachowań społecznych. • Trudności w pokonywaniu bariery psychologicznej przez osoby dotknięte problemem przemocy. • Obojętność społeczna.	• Zwiększeniem działań profilaktycznych szczególnie skierowanych do dzieci i młodzieży • Podjęciem współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie walki z przemocą w rodzinie • Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych • Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców. • Rozbudowa narzędzi zapewniających osobom dotkniętym przemocą zmianę obecnej sytuacji.	• Stosowanie procedur i zasad w projektach UE utrudniających integrację społeczną wśród środowisk i pomiędzy różnymi grupami społecznymi /restrykcyjne dedykowanie działań i wydatków/. • Trudności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania z zakresu organizowania społeczności lokalnych. • Zubożenie społeczeństwa powodujące patologie społeczne. • Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym .

REALIZACJA STRATEGII

ROZDZIAŁ V. Misja, wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Czermina została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych (problemowych). Skorelowana została z wizją Gminy, mówiącą o Gminie, jako miejscu, które zapewnia warunki wszechstronnego rozwoju, zwłaszcza godnego życia.

W tym kontekście WIZJA społecznej sfery rozwoju gminy, w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest formułowana następująco:

Gmina Czermin to miejsce o wysokim poziomie jakości życia, przyjazne mieszkańcom, z dostępnością do wysokiej jakości usług społecznych oraz z warunkami sprzyjającymi podnoszeniu poziomu lokalnego kapitału społecznego.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w której za największe wyzwanie uznaje się wspomaganie potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców Czermina. **MISJĄ** proponowanej Strategii jest:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami służyć mają eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi całej gminy.

Proponowana misja zakłada stworzenie wielopłaszczyznowego i zintegrowanego systemu wsparcia, który zachęca do wprowadzania nowych rozwiązań wspomagających rozwój szeroko rozumianej pracy socjalnej oraz aktywizacji środowiska lokalnego.

ROZDZIAŁ VI. Cele strategiczne , obszary priorytetowe i kierunki działań

Określenie działań strategicznych zmierza w kierunku zabezpieczenia potrzeb socjalnych jednostek i rodzin, uzyskania stanu wolności od niedostatku, bądź od obniżenia poziomu życia spowodowanego utratą możliwości zarobkowania, chorobą, inwalidztwem, starością, zwiększonym obciążeniem rodzinnym, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi.

Przesłaniem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Czerminie i destabilizujących życie mieszkańców. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem efektywnej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma na uwadze doprowadzenie świadczeniobiorców do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów.

6. 1. Obszar priorytetowy I:

RODZINA

W Gminie Czermin obserwuje się systematyczny wzrost liczby rodzin żyjących w ubóstwie. Pogarszająca się jakość życia dotyczy szczególnie rodziny, w których występuje bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, niepełnosprawność , długotrwała choroba i uzależnienia. Niepokojącym zjawiskiem jest kumulacja niekorzystnych zjawisk społecznych, które mogą być przyczyną dezintegracji społecznej i zawodowej całych rodzin.

Rodzina jest podstawową komórką, która powinna zaspokoić potrzeby każdego z jej członków. Jest miejscem, gdzie człowiek wchodzi w podstawowe dla siebie związki z innymi ludźmi, uczy się bliskości emocjonalnej. Podstawą do życia jest zaspokojenie potrzeb fizjologicznych i biologicznych, powinna je gwarantować rodzina. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem.

Niedostateczny rozwój aktywnych form wsparcia dla osób zagrożonych dezintegracją społeczną i zawodową może prowadzić do ich społecznego wykluczenia. Dużym utrudnieniem w prowadzeniu aktywnej pomocy społecznej jest niewielka ilość organizacji pozarządowych obejmująca swym zasięgiem teren Gminy. Aktywizacja społeczności lokalnej dla rozwiązania trudnych problemów stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej.

CEL STRATEGICZNY 1:**ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ****CEL OPERACYJNY 1. 1.:****SKUTECZNE WSPIERANIE RODZIN W PRAWIDŁOWYM WYPEŁNIANIU FUNKCJI RODZICIELSKIEJ**

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1. Prowadzenie kompleksowego i długookresowego programu wsparcia rodzinie w jej funkcjach wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.	- GOPS, - GKRPA, - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba udzielonych świadczeń Liczba rodzin objętych programem wsparcia	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2. Pomoc materialna i rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia, w tym min. Pozyskiwanie nieodpłatne różnego rodzaju rzeczy i artykułów gospodarstwa domowego (meble, AGD, domowy, odzież m. in.).	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - GKRPA, - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba udzielonych świadczeń Liczba rodzin objętych programem wsparcia	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
3. Promowanie i wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez zwiększenie członkom tych rodzin dostępności do różnorodnych dóbr i usług po przez np. Lokalną Kartę Dużej Rodziny (LKDR to ulgi lub dopłaty do biletów wstępu np. na basen, autobus i inne).	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - GKRPA, - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba udzielonych świadczeń Liczba rodzin objętych programem wsparcia Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
4. Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy prawnej, psychologicznej.	- GOPS - GKRPA - Zespół Interdyscyplinarny - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba udzielonych porad specjalistycznych Liczba godzin pracy konsultantów	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
5. Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez asystenta rodziny lub pracownika socjalnego.	- GOPS - samorząd gminny	Liczba rodzin objęta asystenturą rodzinną Liczba godzin pracy asystentów rodziny	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

CEL OPERACYJNY 1. 2. :**ZMNIJSZENIE SKALI UBÓSTWA W RODZINACH**

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1. Edukowanie rodzin w zakresie racjonalnego gospodarowania budżetem domowym .	- GOPS - samorząd gminny	Liczba rodzin objęta wsparciem	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

2.	Udzielenie pomocy w formie posiłku lub zasiłku celowego na zakup żywności oraz w formie rzeczowej.	- GOPS - placówki oświatowe samorząd gminny	Liczba dzieci korzystających z programu dożywiania	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

CEL OPERACYJNY 1. 3:**ZAPOBIEGANIE DEGRADACJI SPOŁECZNEJ I EKONOMICZNEJ RODZIN I OSÓB ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ**

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH	
1	Prowadzenie działań profilaktycznych w celu zapobiegania degradacji społecznej i ekonomicznej osób zagrożonych bezdomnością.	- GOPS - samorząd gminny	Liczba osób objętych programem	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2	Pomoc rodzinom zagrożonym utratą mieszkania poprzez min. dodatki mieszkaniowe).	- GOPS - samorząd gminny	Liczba rodzin objęta wsparciem Liczba wypłaconych dodatków	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

CEL OPERACYJNY 1. 4:**ROZWÓJ PARTNERSTWA LOKALNEGO W ZAKRESIE WSPARCIA RODZINY**

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH	
1.	Promowanie różnych form integracji oraz programów wspierających rodziny objętych pomocą społeczną w prawidłowym wypełnianiu ról wychowawczo-opiekuńczych.	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - GKRPA, - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba rodzin objęta wsparciem Liczba zrealizowanych programów	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2.	Wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz całych rodzin dotkniętych dysfunkcjami.	- GOPS - GKRPA - placówki oświatowe	Liczba uczestników Liczba zrealizowanych programów	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
3.	Rozwój i wspieranie działalności świetlic środowiskowych na terenie gminy.	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba uczestników Liczba zrealizowanych programów	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
4.	Nawiązanie partnerstw o zasięgu lokalnym w zakresie wsparcia rodzin będących w sytuacji kryzysowej.	- GOPS - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba wspólnie zrealizowanych programów	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
5.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin objętych dysfunkcjami.	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - GKRPA - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba rodzaju zajęć Liczba osób uczestniczących w różnych formach aktywizacji	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

CEL OPERACYJNY 1. 5:**WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM**

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1. Realizacja programów zwiększających możliwości dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych do korzystania z szerszego dostępu do edukacji, wypoczynku i rekreacji, kultury i sportu.	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - GKRPA, - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba dzieci korzystających z organizowanego wypoczynku Liczba zrealizowanych programów Liczba uczestników realizowanych programów	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m. in. : alkohol, narkotyki, cyberprzemoc, handel ludźmi, sponsoring, przemoc m. in. , które bezpośrednio lub pośrednio mogą prowadzić do uzależnienia.	- GKRPA , - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych Liczba osób uczestniczących w programach i przedsięwzięciach profilaktycznych	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
3. Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących idee wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia.	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - GKRPA, - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi Liczba wolontariuszy Liczba programów z udziałem wolontariuszy	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
4. Udzielenie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami m. in. stypendia, dopłata do różnych form wypoczynku typu kolonie, wycieczki szkolne.	- GOPS - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba dzieci korzystających z programu dożywiania i stypendiów	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

6. 1. 1. BENEFICJENCI

1. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej.
2. Rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
3. Dzieci i młodzież.

6. 1. 2. PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Rezultatem osiągnięcia celu strategicznego będzie stworzenie podstaw do rozwoju społeczeństwa zintegrowanego, w którym rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym będą miały zapewnione odpowiednie wsparcie umożliwiające przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych oraz godne warunki życia.

6. 1. 3. UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Ważnymi czynnikami które będą miały wpływ na realizację celu będą :

1. *Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, mieszkańców gminy na rzecz rozwiązywania własnych i lokalnych problemów.*

2. Dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania.
3. Dobre ustawodawstwo i dobrze przygotowana kadra pomocy społecznej.

6. 1. 4. TERMIN REALIZACJI

Zadania ciągłe w realizacji :2015-2021

6. 2. Obszar priorytetowy II:

PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

W ujęciu społecznym bezrobocie oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy, zgłaszających gotowość do jej podjęcia. Konsekwencjami w funkcjonowaniu osób bezrobotnych i ich rodzin są przede wszystkim obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewności statusu społecznego, pogorszenie standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, stygmatyzacja, problem z zagospodarowaniem czasu wolnego. Konsekwencją społeczną jest m. in. ponoszenie przez społeczeństwo kosztów świadczeń na rzecz osób bezrobotnych.

CEL STRATEGICZNY 2:

WSPIERANIE OSÓB I RODZIN Z PROBLEMAMI DŁUGOTRWAŁEGO BEZROBOCIA

CEL OPERACYJNY 2. 1. :

PROWADZENIE DZIAŁAŃ AKTYWIZUJĄCYCH OSOBY BEZROBOTNE

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH	
1	Wzmocnienie partnerstwa instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocy społecznej.	- GOPS - samorząd gminny - PUP	Liczba wprowadzonych usług	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2	Wspieranie działań i programów aktywizacji zawodowej, pokonywaniu bezradności społecznej klientów pomocy społecznej.	- GOPS - PUP - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba zrealizowanych lub wspartych w realizacji programów Liczba zorganizowanych działań promocyjnych Liczba osób, które skorzystały z doradztwa zawodowego	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
3	Wsparcie inicjatyw partnerskich na rzecz ekonomii społecznej.	- GOPS - PUP, - placówki oświatowe, - samorząd gminny.	Liczba przeprowadzonych kampanii Liczba materiałów promocyjnych Liczba akcji promujących zdrowy styl życia	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
4	Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia	- GOPS , - samorząd gminny,	Liczba udzielonych świadczeń Liczba rodzin objętych programem	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących</i>

	finansowego i rzeczowego.		wsparcia	zadanie
5.	Podjęcie starań w celu utworzenia żłobków dla dzieci matek bezrobotnych.	- GOPS , - samorząd gminny,	Liczba rodzin objętych programem wsparcia	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

6. 2. 1 BENEFICJENCI

1. Osoby bezrobotne.
2. Rodziny osób bezrobotnych.
3. Środowisko osób bezrobotnych.

6. 2. 2. PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będzie skutkowało :

1. *Zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.*
2. *Zmniejszeniem skali wykluczenia społecznego .*
3. *Podjęciem współpracy międzyinstytucjonalnej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie walki z bezrobociem.*
4. *Wsparcie różnorodnych form zdobywania doświadczenia na rynku pracy.*
5. *Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych, tj. bierności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.*

6. 2. 3. WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Na stopień realizacji celu będą miały ważny wpływ :

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców gminy na rzecz rozwoju aktywności zawodowej , edukacji i promocji przedsiębiorczości .
2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.

6. 2. 4. TERMIN REALIZACJI

Zadania ciągłe w realizacji :2015-2021

6. 3. Obszar priorytetowy III:

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym, zmodernizowanym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Obecnie nie do końca można sprecyzować pojęcie – człowiek stary. Wiek biologiczny nie zawsze jest tożsamy ze zmianami psychofizycznymi, dlatego przyjmujemy, że tym pojęciem będziemy

określać ludzi w wieku poprodukcyjnym, czy emerytalnym. Trzeba pamiętać, że starzenie się jest procesem, dlatego nie powinien to być okres nagłego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację.

Mając na uwadze strukturę rodzin, które nie są w pełni wydolne w zaspakajaniu potrzeb swoich najstarszych członków, istnieje potrzeba zbudowania sprawnego systemu pomocy, który będzie uwzględniał najważniejsze potrzeby ludzi starszych.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym należy jednak uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. W społeczeństwie występują tendencje do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i mimo poprawy w tej dziedzinie, niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Stworzenie spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym poprawi sytuację tych osób.

Polityka społeczna ma instrumenty do rozwiązywania problemów społecznych, lecz nie wszystkie problemy można rozwiązać. Należy jednak przeciwdziałać pogłębianiu się różnic społeczno – ekonomicznych, izolacji grup społecznych.

CEL STRATEGICZNY 3

UŁATWIENIE FUNKCJONOWANIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŚRODOWISKU LOKALNYM

CEL OPERACYJNY 3. 1.

STWORZENIE SPRAWNEGO SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1. Rozwijanie usług z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.	- GOPS - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - samorząd gminny	Liczba wprowadzonych usług Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2. Organizowanie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, środowiskowego dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, w tym dzieci poprzez min. rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych.	- GOPS - samorząd gminny	Liczba uczestników konsultacji i porad psychologiczno-terapeutycznych Liczba udzielonych porad Liczba udzielonych specjalistycznych usług opiekuńczych	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
3. Rozwój i promocja idei wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy dla osób starszych i niepełnosprawnych.	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba wolontariuszy Liczba osób objętych pomocą wolontariuszy	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
4. Stworzenie warunków dla osób w wieku podeszłym umożliwiających im pełne uczestnictwo w życiu społecznym gminy.	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - placówki oświatowe	Liczba przeprowadzonych kampanii	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących</i>

		- samorząd gminny - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Liczba materiałów promocyjnych Liczba akcji promujących zdrowy styl życia	<i>zadanie</i>
5	Rozwój systemu wsparcia pozainstytucjonalnego na rzecz osób niepełnosprawnych, seniorów oraz osób ubiegających się o miejsca w DPS, poprzez min. : tworzenie mieszkań socjalnych z zapleczem usług opiekuńczych lub utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych.	- GOPS - samorząd gminny	Liczba wprowadzonych usług Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi Liczba mieszkań socjalnych	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
6	Podjęcie działań w celu likwidacji barier architektonicznych (np. podjazdy w UG)	- GOPS - samorząd gminny	Liczba wprowadzonych ułatwień architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
7	Realizacja przedsięwzięć wspomagających osoby starsze w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb, zmniejszających skalę ich uzależnienia od otoczenia i instytucjonalnej pomocy.	- GOPS - samorząd gminny	Liczba podjętych działań Liczba osób objętych działaniami	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
8	Tworzenie warunków umożliwiających włączenie potencjału rodziny, znajomych i bliskiego otoczenia w działania wspierające osoby starsze i niepełnosprawne.	- GOPS - placówki oświatowe - samorząd gminny	Liczba rodzin objętych wsparciem	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

CEL OPERACYJNY 3. 2.

PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA O POTRZEBACH I PROBLEMACH LUDZI STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH
1. Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych .	- GOPS - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Gminny Ośrodek Kultury, - samorząd gminny	Liczba spotkań Liczba osób –uczestników Liczba materiałów promocyjnych Liczba kampanii	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2. Wspieranie akcji promujących zdrowy styl życia oraz realizacja kampanii na rzecz tworzenia warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej osób w wieku podeszłym.	- GOPS - Gminny Ośrodek Kultury, - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - samorząd gminny	Liczba kampanii Liczba zorganizowanych spotkań Liczba osób –uczestników	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

6. 3. 1. BENEFICJENCI

1. Ludzie starsi.
2. osoby niepełnosprawne
3. Rodziny osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Środowisko osób niepełnosprawnych i starszych .

6. 3. 2. PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będą odzwierciedlać następujące rezultaty :

1. *umożliwienie osobom starszym i niepełnosprawnym w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym;*
2. *rozszerzenie współpracy instytucji i organizacji działających w zakresie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym;*
3. *ograniczenie skutków niepełnosprawności poprzez promocję działań profilaktycznych i podnoszenia poziomu wiedzy w społeczności lokalnej;*
4. *zwiększenie dostępności do usług dla osób starszych i niepełnosprawnych.*

6. 3. 3. UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Ważnymi czynnikami które będą miały wpływ na realizację celu będą :

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, mieszkańców gminy na rzecz rozwiązywania własnych i lokalnych problemów.
2. Dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania.
3. Dobre ustawodawstwo i dobrze przygotowana kadra pomocy społecznej.

6. 3. 4. TERMIN REALIZACJI

Zadania ciągłe w realizacji :2015-2021

6. 4. Obszar priorytetowy IV:

PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie została zdefiniowana w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z tą definicją przez przemoc w rodzinie należy rozumieć wszelkie jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się przede wszystkim:

- **intencjonalnością** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;

- **nierównowagą sil** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca jest silniejszy;
- **naruszaniem praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.);
- **powodowaniem cierpienia i bólu** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody; doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

- 1) **fizyczną** – najbardziej widoczną i najtrudniejszą do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji;
- 2) **psychiczną** – najtrudniejszą do udowodnienia, często zaczynającą się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;
- 3) **ekonomiczną/materialną** – uniemożliwianie podjęcia pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, nielożenie na utrzymanie rodziny;
- 4) **seksualną** – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania do oglądania pornografii po gwałt);
- 5) **zaniedbanie** – najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych; o zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.

Sytuację przemocy w rodzinie często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” lub „chłodną”. Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych. Przemoc chłodna przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania, czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Stosujący przemoc, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

CEL STRATEGICZNY 4:**ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ NA RZEC PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY****CEL OPERACYJNY 4. 1. :****PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI I WRAŻLIWOŚCI SPOŁECZNEJ NA PROBLEMY ZWIĄZANE Z PRZEMOCĄ W RODZINIE**

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH	
1	Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych (lokalna prasa, internet, ulotki, broszury) na temat problemu przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania.	- GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - samorząd gminny - placówki oświatowe	Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych; Liczba wydanych materiałów promocyjnych	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2	Podjęcie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w rodzinie, w szkole i środowisku rówieśniczym.	- GOPS - placówki oświatowe - Zespół Interdyscyplinarny - samorząd gminny	Liczba zrealizowanych programów	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
3.	Opracowanie lokalnej analizy czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	- GOPS - placówki oświatowe - Zespół Interdyscyplinarny - samorząd gminny	Liczba opracowań	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

CEL OPERACYJNY 4. 2. :**PROWADZENIE ZINTEGROWANEJ POMOCY CZŁONKOM RODZIN, W KTÓRYCH WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE**

ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU	ŹRÓDŁA DANYCH	
1.	Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy, w tym realizacja procedury „NIEBIESKIE KARTY”.	- GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - samorząd gminny - GKRPA - Policja	Liczba osób objęta wsparciem Liczba założonych kart	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
2.	Umożliwienie członkom rodzin zagrożonym przemocą i dotkniętym przemocą dostępu do pomocy specjalistycznej.	- GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - samorząd gminny - placówki oświatowe - GKRPA - Policja	Liczba osób objęta wsparciem	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

3.	Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców.	- GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - samorząd gminny	Liczba rodzin osób korzystających z tej formy pomocy Liczba godzin udzielonych konsultacji	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>
4.	Podejmowanie działań interwencyjno-pomocowych na rzecz dzieci –ofiar i świadków przemocy.	- GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - samorząd gminny - placówki oświatowe - GKRPA - Policja	Liczba osób objęta wsparciem	<i>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</i>

6. 4. 1 BENEFICJENCI

1. Osoby uzależnione;
2. Rodziny osób uzależnionych;
3. Dzieci i młodzież ;
4. Rodziny , w których występuje przemoc;
5. Instytucje działające w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
6. Organizacje pozarządowe;
7. Nauczyciele;

6. 4. 2. PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będzie skutkowało :

1. *Zwiększeniem działań profilaktycznych szczególnie skierowanych do dzieci i młodzieży.*
2. *Podjęciem współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie walki z przemocą w rodzinie.*
3. *Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych.*

6. 4. 3. WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Na stopień realizacji celu będą miały ważny wpływ :

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców gminy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.

6. 4. 4. TERMIN REALIZACJI

Zadania ciągłe w realizacji :2015-2021

ROZDZIAŁ VII. Źródła finansowania

7. 1. Ramy finansowe działalności GOPS w Czerminie.

7. 1. 1. Analiza wydatków GOPS w Czerminie.

Analiza wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazuje, iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki udzielane na "Świadczenia rodzinne i świadczenie z funduszu alimentacyjnego" (rozd. 85212):

Tabela 12. Wydatki GOPS w Gminie (2012;2014)

Rozdz.		2014	% budżetu GOPS	Plan na 2015	% budżetu GOPS
852	Pomoc społeczna				
85202	DPS	30 906,42	1,01%	32 100,00	1,25%
85204	Rodziny zastępcze	0,00	0,00%	2 000,00	0,08%
85205	Działania przeciw przemocy	615,00	0,02%	1 600,00	0,06%
85206	Wspieranie rodziny wyn.bezos.		0,00%	1 100,00	0,04%
85212	Świadczenia rodzinne i fundusz alim.	2 193 722,97	71,93%	1 932 600,00	75,35%
85213	Skład na ubezpieczenie zdrow.	5 207,24	0,17%	5 218,00	0,20%
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	128 785,05	4,22%	77 211,08	3,01%
85215	Dodatki mieszkaniowe	590,40	0,02%	3 300,00	0,13%
85216	zasiłki stałe	54 724,00	1,79%	34 307,00	1,34%
85219	OPS	446 369,29	14,64%	392 651,92	15,31%
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	16 114,00	0,53%	44 740,00	1,74%
85295	Pozostała działalność	172 736,04	5,66%	38 000,00	1,48%
	RAZEM	3 049 770,41	100,00%	2 564 828,00	100,00%

7. 1. 2. Plan finansowy na lata 2015-2021

Samorząd gminy Czermin realizując politykę społeczną podejmuje szereg działań w celu zapewnienia mieszkańcom gminy pomocy i wsparcia w zakresie rozwiązywania istotnych problemów. Struktura osiąganych dochodów budżetowych jest uzależniona od polityki finansowej państwa, której kierunki i zasady określają ustawy o budżecie.

Wielkość kwot prognozowanych na realizację założonych przez samorząd celów polityki społecznej w latach 2015-2021 w kontekście osiąganych dochodów i dokonywanych wydatków ogółem, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 13. Wydatki gminy Czermin [2014-2021²⁰] [prognoza]:

	Wydatki ogółem	% wydatków na Pomoc Społeczną (852)	Wydatki Pomoc Społeczną (Dział 852)
2014	17 104 689,90	17,83%	3 049 770,00
2015	16 410 004,00	15,63%	2 564 828,00
2016	16 335 004,00	16,73%	2 732 820,29
2017	16 335 004,00	16,73%	2 732 820,29
2018	16 335 004,00	16,73%	2 732 820,29
2019	16 335 004,00	16,73%	2 732 820,29
2020	16 335 004,00	16,73%	2 732 820,29
2021	16 335 004,00	16,73%	2 732 820,29

Wydatki ponoszone na cele społeczne ogółem, stanowią w budżecie gminy jedną ze znaczniejszych pozycji. Prognozuje się, iż na przestrzeni lat 2015-2021 ich udział w wydatkach budżetowych ogółem będzie rosnąć.

7. 2. Źródła finansowania

Przewiduje się następujące źródła finansowania Strategii :

- środki własne samorządu ;
- środki z budżetu centralnego;
- środki partnerów przedsięwzięcia (np. NGO) ;
- środki funduszy krajowych;
- środki strukturalne Unii Europejskiej.

Możliwość zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju Gminy zależec będą od czynników :

- wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa,
- potencjał absorbcyjny poszczególnych organizacji społecznych i instytucji,
- zdolność przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla Gminy Czermin w sferze społecznej.

W procesie powstawania nowoczesnego społeczeństwa opartego na wzajemnych relacjach gospodarki wolnorynkowej, gdzie ludzie wymieniają między sobą towary i usługi, poza przyjętą

²⁰ Oprac. na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Czermin na lata 2014 – 2022 (Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Czermin 2015-2020 s.52)

formą działalności gospodarczej istnieje potrzeba aktywności społecznej, szczególnie w czasach kiedy państwo nie jest w stanie zadbać o potrzeby wszystkich członków swojej wspólnoty. Jest to możliwe w ramach funkcjonowania organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, które obok instytucji zajmujących się pomocą innym ludziom z ramienia urzędu cieszą się dużą skutecznością.

W społeczeństwie obywatelskim organizacje pozarządowe mogą efektywnie realizować działania w sferze pomocy społecznej, ponieważ pozyskiwane środki ze źródeł krajowych i pozabudżetowych (w tym np. także UE, EOG) wykorzystują na cele społeczne w 80 – 90 %.

Na terenie gminy Czermin wciąż za mała jest liczba organizacji o profilu pomocy społecznej. Potrzebna jest, więc powszechna akcja na rzecz działań społecznych i możliwości zorganizowania tych działań w ramach organizacji pozarządowych. Spektakularne akcje charytatywne to wciąż za mało w obliczu wielości potrzeb. Rodzi się tu potrzeba uświadomienia społeczeństwu możliwości, jakie można wykorzystać za pośrednictwem organizacji pozarządowych.

ROZDZIAŁ VIII. System wdrażania Strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Czermin na lata 2015-2021 obejmuje zasięgiem czasowym okres siedmiu lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie gminy mianowicie: problemów opiekuńczo – wychowawczych, problematyki osób w podeszłym wieku, bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawnych, uzależnionych, bezdomnych, opuszczających zakłady karne i innych zagrożonych marginalizacją.

Realizacja określonych celów determinuje konieczność zaangażowania możliwych zasobów państwowych, regionalnych i lokalnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, grup sąsiedzkich, rodzin, wolontariuszy. Samopomoc i samoorganizacja obywateli jest często bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych.

Proponuje się by realizatorami strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz twórcami i koordynatorami programów celowych byli:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Rada Gminy
- Urząd Gminy w Czerminie
- Policja,
- GKRPA
- szkoły
- Organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki, inne kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby fizyczne i prawne, zaangażowane w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej.

8. 1. Harmonogram wdrażania strategii.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czermin na lata 2015 – 2021 obejmować będzie pięć etapów:

Tabela 14. Opis wdrażania i ewaluacji Strategii

ETAP I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Czermin na lata 2015-2021”. <i>Termin realizacji: II kwartał 2015 r.</i>
ETAP II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią <i>Termin realizacji: I kwartał 2015 r. – IV kwartał 2021.</i>
ETAP III	Monitoring i ewaluacja Strategii. <i>Termin realizacji: na koniec każdego roku w okresie: od I kwartału 2016 do IV kwartału 2021.</i>
ETAP IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy. <i>Termin realizacji: sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli: od I kwartału 2015 do IV kwartału 2021.</i>
ETAP V	Podsumowanie i ocena Strategii. <i>Termin realizacji: IV kwartał 2021r.</i>

8. 2. Sposoby monitorowania , ewaluacji i komunikacji społecznej

Całościowy obraz realizowanych zadań wpisujących się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w opisywają wskaźniki określone dla zadań przypisanych dla poszczególnych celów operacyjnych, oraz przypisanych im działań, które przedstawione w sprawozdaniach z wykonania realizacji zadań będą jednym z narzędzi monitorowania realizacji strategii.

8. 2. 1. Monitoring

Monitorowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawowy warunek jej należytego wdrożenia. Z uwagi na powyższe corocznie [do końca I kwartału następnego roku, począwszy od I kwartału 2016 roku za rok 2015] sporządzany będzie raport z realizacji celów oraz kierunków działań i przedkładany Wójtowi Gminy Czermin.

Raport uwzględniat będzie określone w dokumencie wskaźniki określone dla osiągnięcia celów operacyjnych. (rozdz. :6). Monitoring wdrażania strategii powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele. Zaniechanie kontroli realizacji Strategii może spowodować spadek skuteczności i efektywności procesu wdrażania.

8. 2. 2. Komunikacja społeczna i promocja strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Zespół odpowiedzialny za jej realizację. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczniejszą uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym :

- **ogół mieszkańców gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.**

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie gminy jako wspólnoty terytorialnej : sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie.

Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to :

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych o wdrażanych projektach lub w mediach lokalnych

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

8. 2. 3. Zmiany w strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Czermin.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerminie. Przestankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lub poszczególnym mieszkańców, a także Zespołu odpowiedzialnego za jej realizację.

ROZDZIAŁ IX. Podsumowanie i wnioski

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości²¹. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin.

Realizując zadania pomocy społecznej współpracują oni, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

GŁÓWNE CELE POMOCY SPOŁECZNEJ:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.²²

Analizując powyższe dane należy mieć na względzie, że dane statystyczne nie odzwierciedlają do końca faktycznej sytuacji, gdyż skala występowania omawianych zjawisk może być większa. Niektóre sytuacje problemowe występujące na terenie gminy nie są nam znane, gdyż rozgrywają się w tzw. zacisku domowym. Wszystkie wymienione powyżej problemy mogą ze sobą współistnieć lub wynikać jeden z drugiego. Niezbędne jest ich likwidowanie i zapobieganie im, w celu zmniejszenia patologii i marginalizacji ludności gminy.

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak redukcja zatrudnienia, deficyt nowych miejsc pracy, wzrost

²¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Art. 2.

²² Źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne zobowiązujący samorząd gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przewyższanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Zapisy Strategii mogą być realizowane przed wszystkim przy pomocy kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy, od jakości zasobów ludzkich i zaufania społecznego. Kapitał ludzki to : wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej.

Kapitał społeczny jest uzupełnieniem kapitału ludzkiego. Składa się z relacji międzyludzkich, tj. zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które integrują społeczność, a przez to umożliwiają wspólne działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenia będą mogły być należycie spożytkowane w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wdrożenie celu umożliwi prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe sprostanie wymogom nowoczesnego społeczeństwa.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

ROZDZIAŁ X. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI BADAŃ OPINII SPOŁECZNYCH w sprawie PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY.

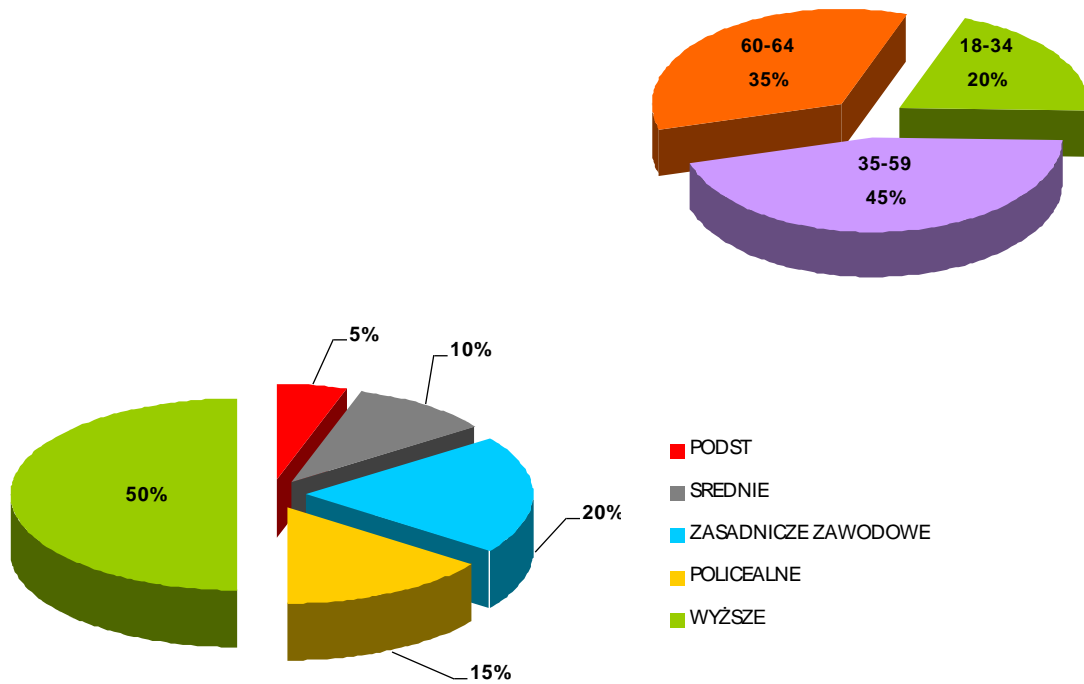
1. WNIOSKI WYPŁYWAJĄCE Z BADAŃ OPINII SPOŁECZNYCH

- Badani wskazali, iż największym problemem występującym na terenie Gminy Czermin jest bezrobocie (25 %), ubóstwo (15%), oraz uzależnienie od alkoholu (17 %).
- Każda z tych dysfunkcji wzajemnie się przenika wpływając na poziom życia osób wymagających pomocy ze strony GOPS. I tak: na poziom ubóstwa wpływa w znacznej mierze brak pracy (23- odpowiedzi) oraz uzależnienia (alkohol) (18% - odpowiedzi), na brak pracy wpływa niezaradność życiowa (18 %- odpowiedzi) oraz „dziedziczenie biedy”(21 % - odpowiedzi) oraz uzależnienia (13 %) mimo, iż oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie zdaniem badanych jest raczej wystarczająca (45% odpowiedzi).
- Zauważalne są także problemy społeczne dotyczące osoby starsze, szczególnie niepełnosprawność oraz ubóstwo i bieda(30 %).
- Przemoc w rodzinach jest zauważalna przez ponad 60% badanych, ale nikt z badanych nie wie, co należy w takich przypadkach zrobić.
- Do głównych działań, które powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych według badanych należy kontynuowanie programów prac społecznie użytecznych i robót publicznych (22% odpowiedzi)
- Praca pracowników GOPS Gmina Czermin została oceniona przez 60 % badanych jako bardzo dobra i dobra 35%,
- W propozycji form wsparcia jaką przede wszystkim powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej najczęściej respondenci wskazywali aktywizację bezrobotnych (25%), pomoc finansową (20%) i pomoc socjalną (20%).
- W propozycjach rozwiązań w sferze społecznej badani wskazywali na konieczność poprawienia warunków lokalowych dla GOPS zakresie zwiększenia intymności klientów GOPS.

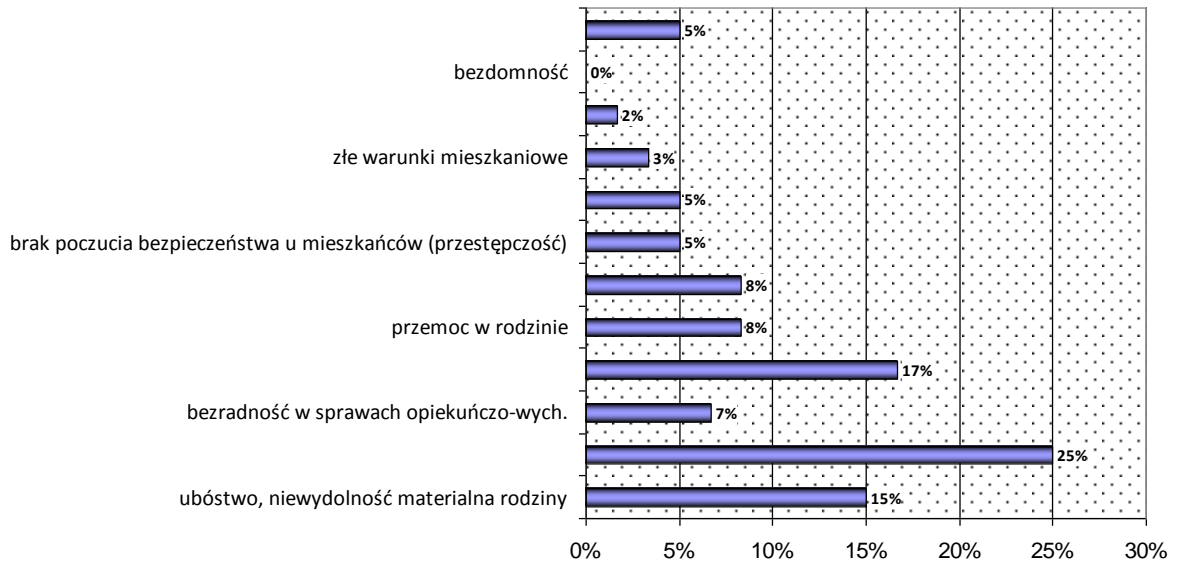
2.GRAFICZNE PRZEDSTAWIENIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH

CHAREKTYRYSTYKA GRUPY

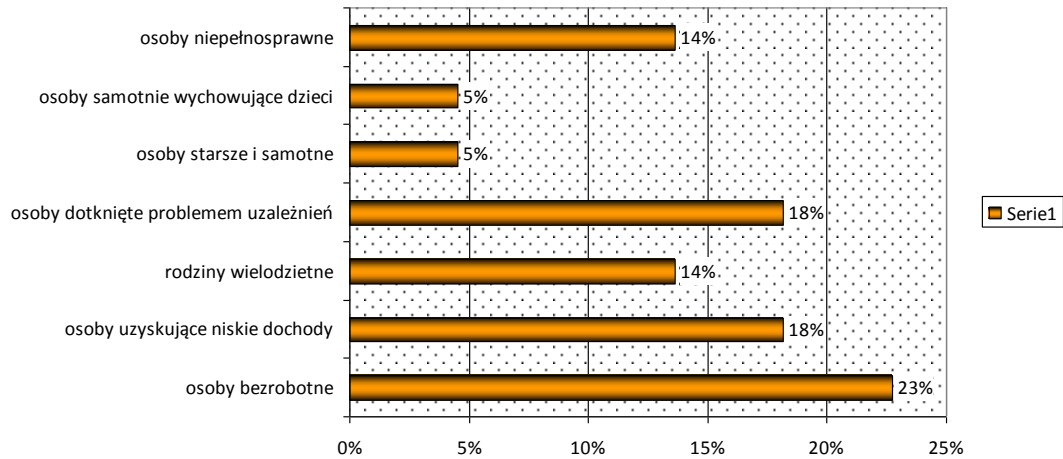
W badaniu opinii publicznej w zakresie problemów społecznych występujących na terenie gminy Czermin wzięło udział 59 osób. Wśród respondentów 60 % stanowiły kobiety,(40 % mężczyźni). Większość badanych (45 %) była w wieku 35-64 i posiadała wyższe wykształcenie (50%).

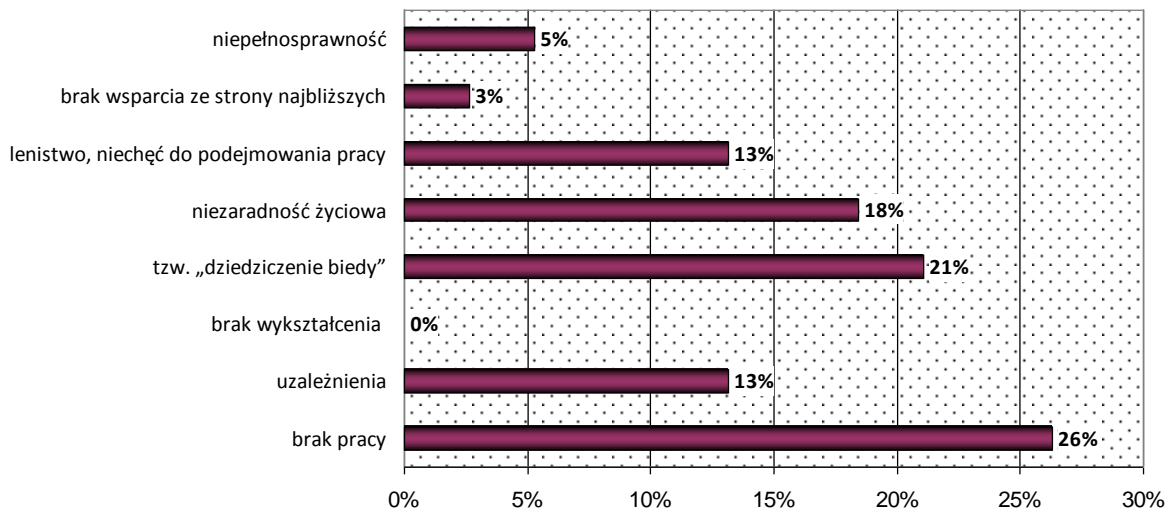
Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Państwa gminy

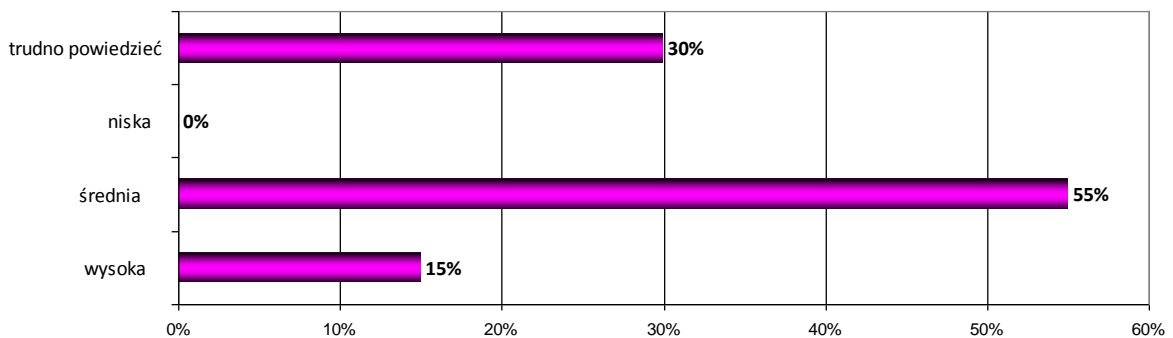
Kto Pana/Pani zdaniem jest najbardziej zagrożony jest ubóstwem w Państwa gminie?

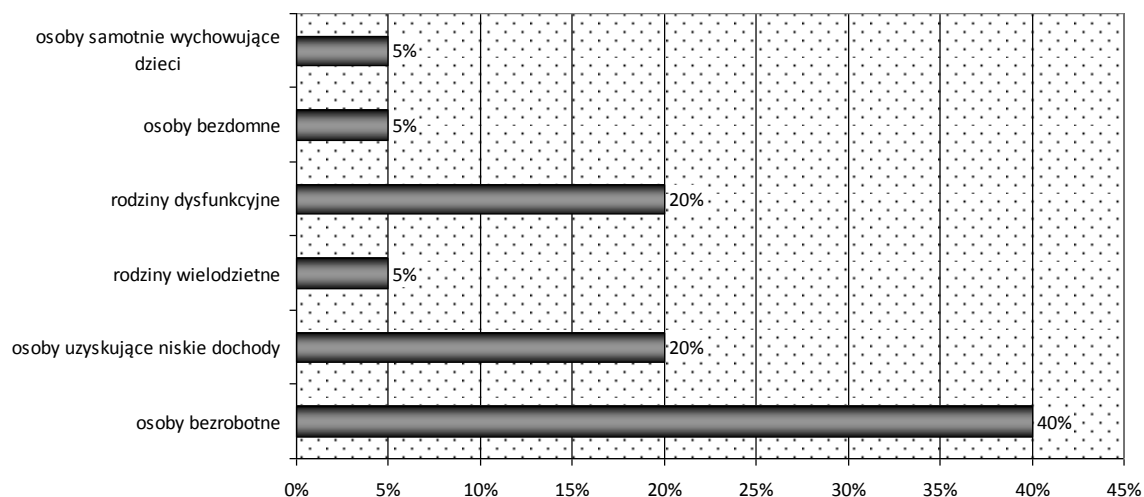
Co Pana/Pani zdaniem decyduje o tym, że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z ubóstwa?

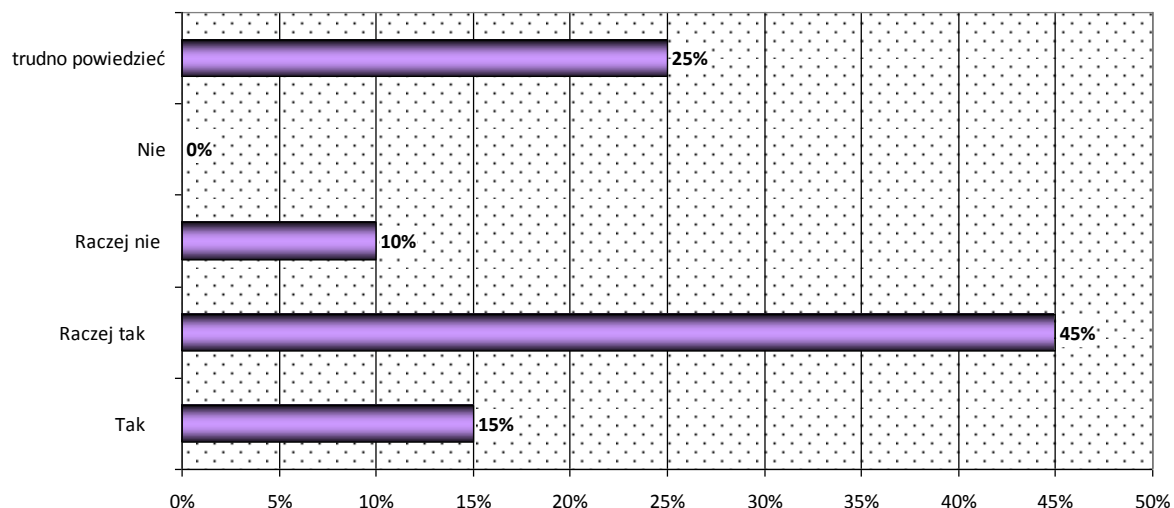
Jaka zdaniem Pana/Pani jest skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki) na terenie Państwa gminy?

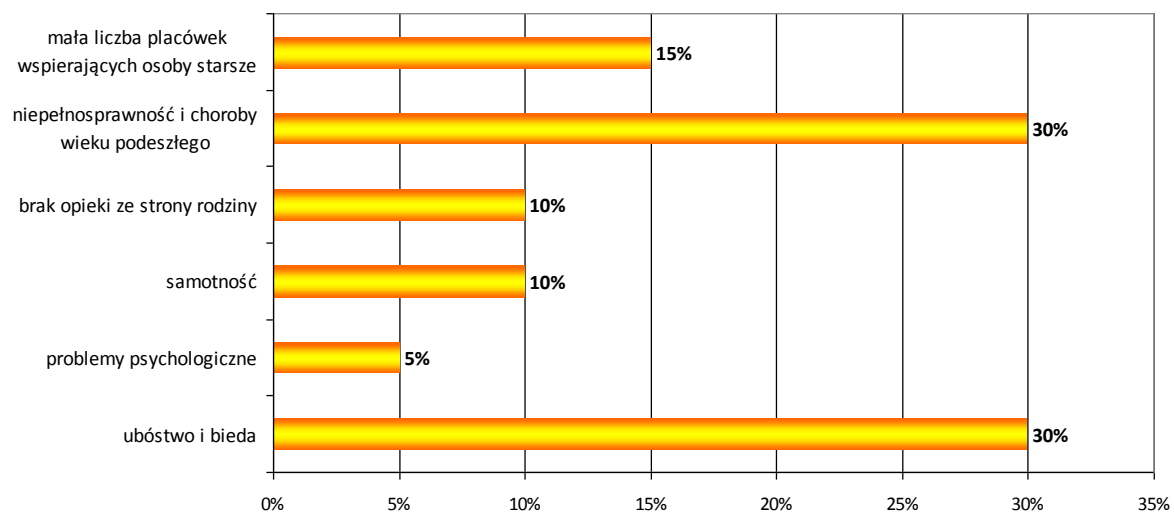
Kto zdaniem Pana/Pani zagrożony jest problemem uzależnień w Państwa gminie?

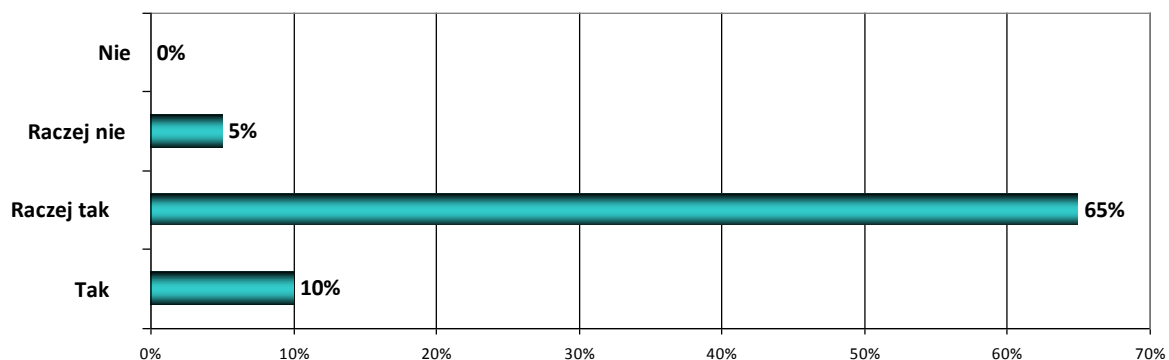
Czy uważa Pani/Pan iż oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie jest wystarczająca ?

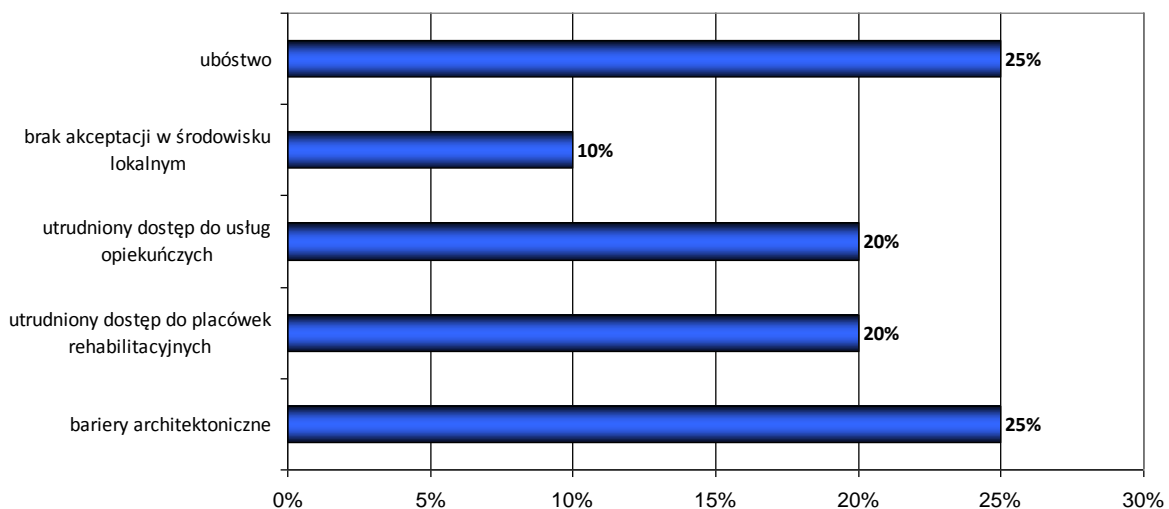
Jakie zdaniem Pana/Pani problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby starsze?

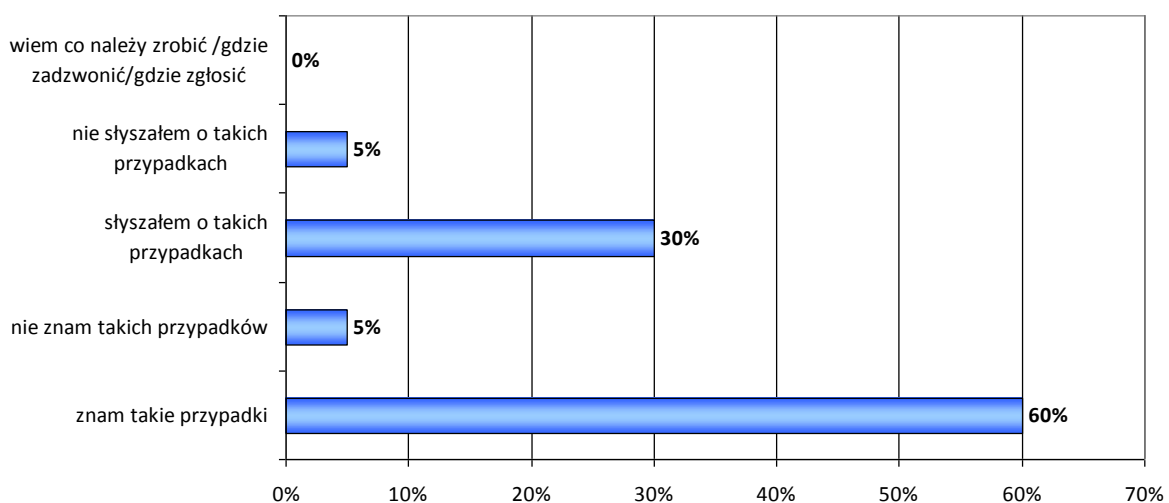
Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

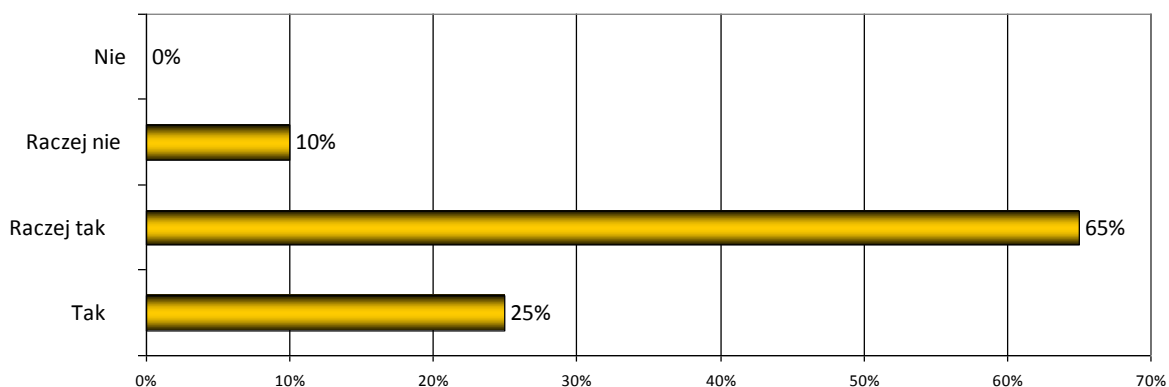
Jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne?

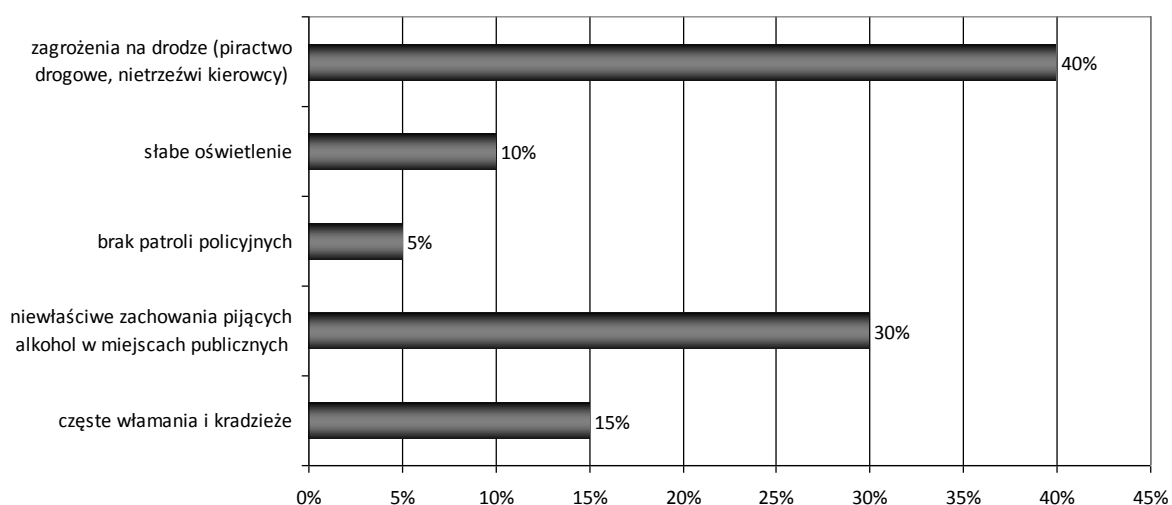
Czy według Pani/Pana oceny w rodzinach zamieszkujących na terenie Państwa gminy istnieje zjawisko przemocy domowej?

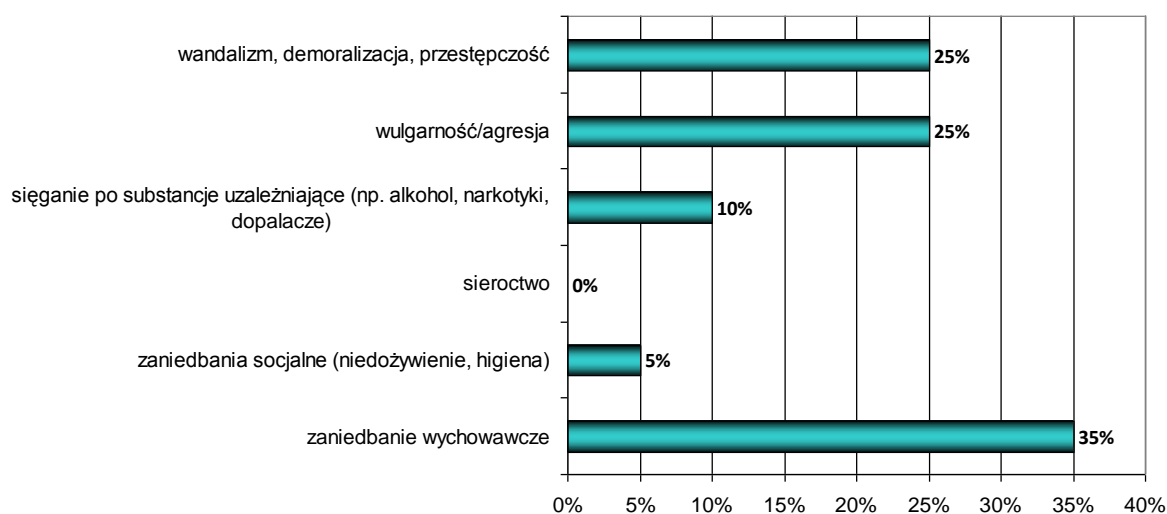
Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie na miejscu zamieszkania?

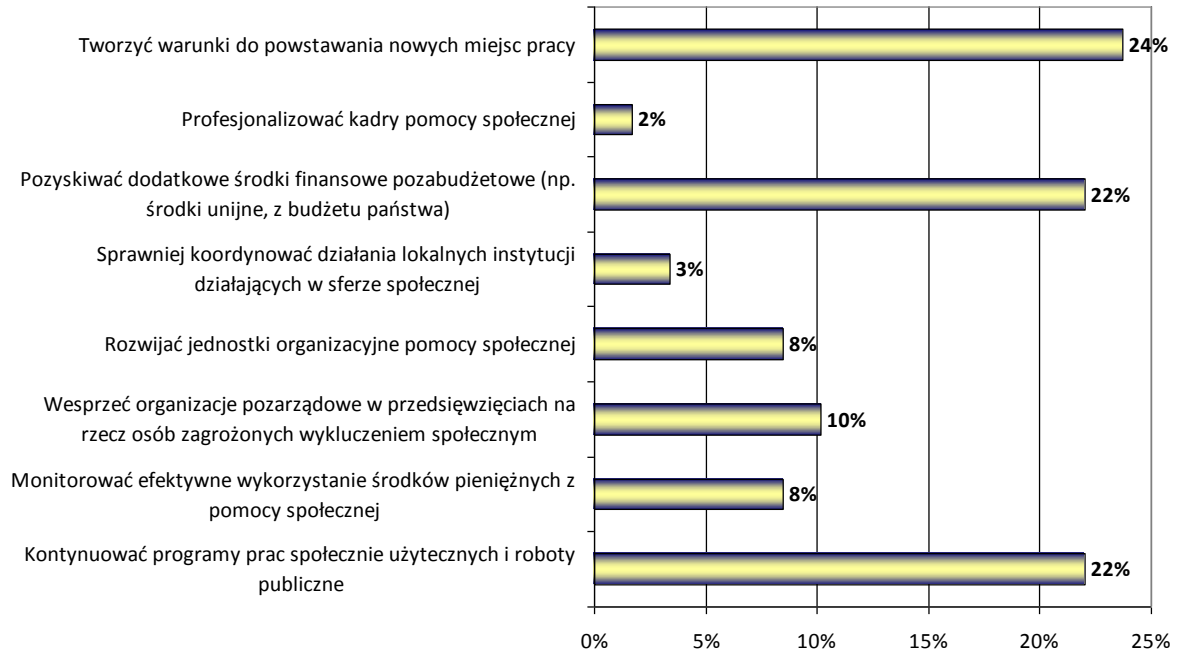
Jeśli nie, to jakie są przyczyny braku bezpieczeństwa?

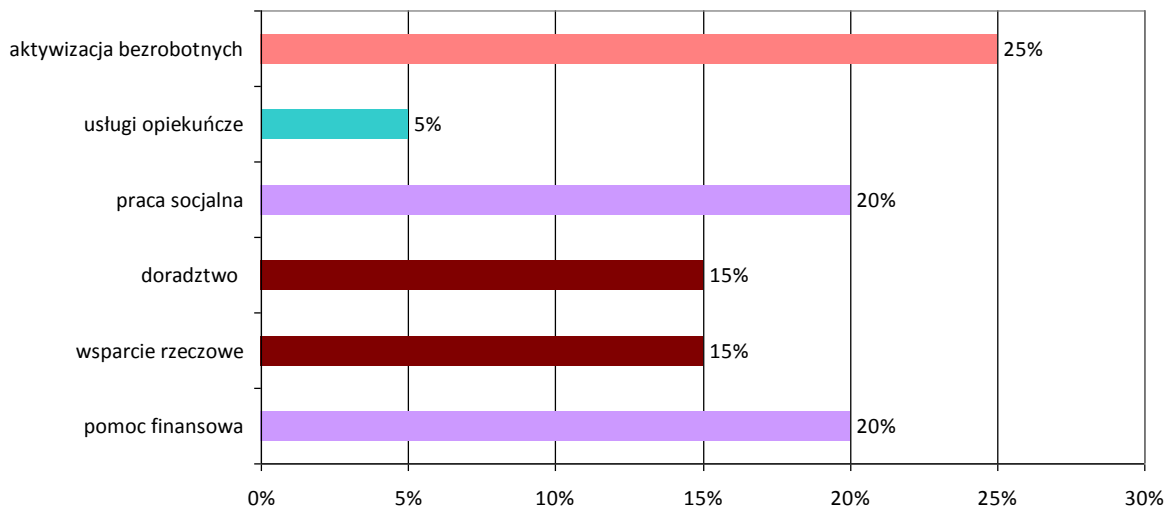
Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/Pani najczęściej w Państwa Gminie:

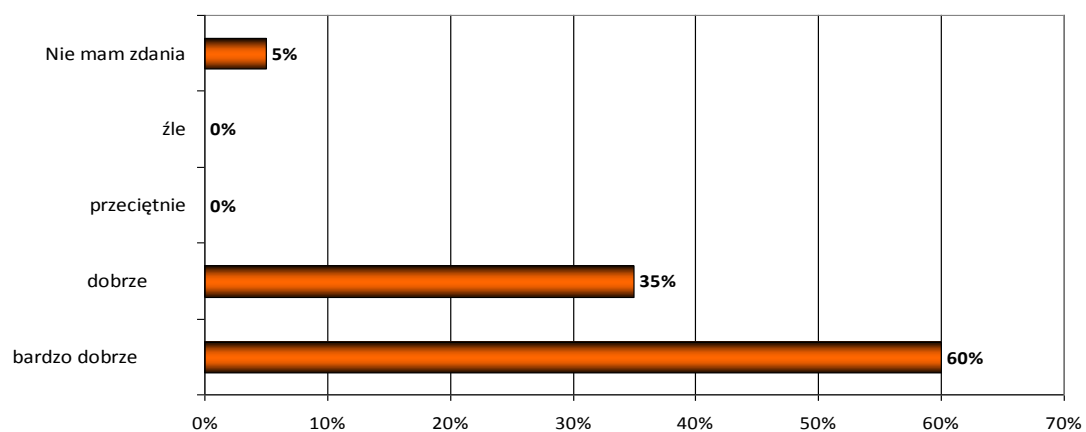
Jakie działania powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych?

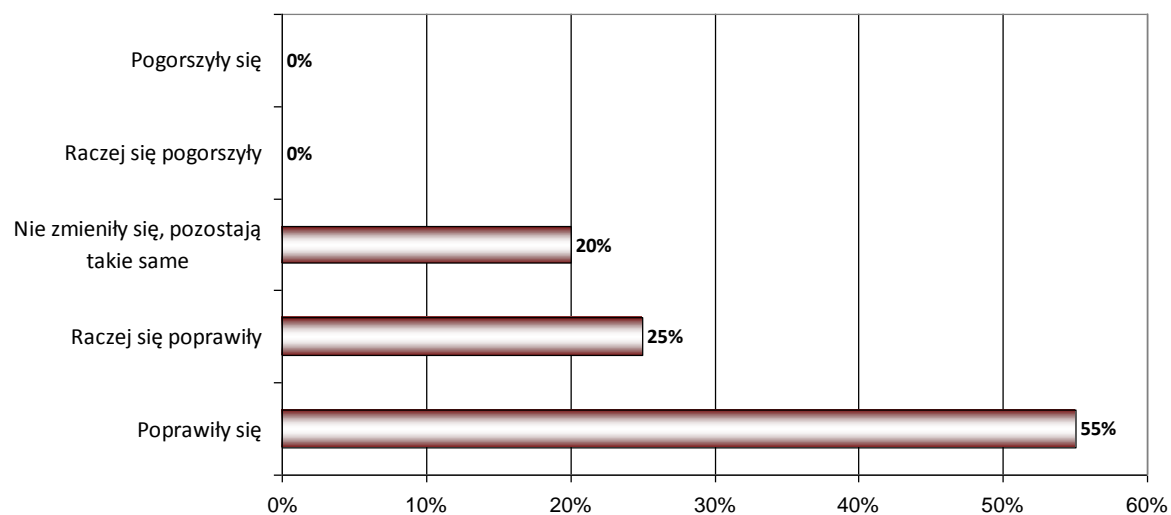
Jaką formę wsparcia przede wszystkim powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej?

Jak Państwo oceniają pracę pracowników socjalnych?

Jak ocenia Pan/Pani zmiany warunków życia w GMINIE w ostatnich 5 latach (2010-2014)

ROZDZIAŁ XI. KARTA MONITORINGU WDRAŻANIA STRATEGII

**KARTA
monitoringu wdrażania
„Strategii Rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czermin 2015-2021”**

OBSZAR PROBLEMOWY I: RODZINA					
CEL STRATEGICZNY 1:		ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ			
CEL OPERACYJNY 1.1.:		SKUTECZNE WSPIERANIE RODZIN W PRAWIDŁOWYM WYPEŁNIANIU FUNKCJI RODZICIELSKIEJ			
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji	Rok
1.Prowadzenie kompleksowego i długookresowego programu wsparcia rodzinie w jej funkcjach wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.	Liczba udzielonych świadczeń	<i>Szt.</i>			
	Liczba rodzin objętych programem wsparcia	<i>rodzina</i>			
2.Pomoc materialna i rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia, w tym min. Pozyskiwanie nieodpłatne różnego rodzaju rzeczy i artykułów gospodarstwa domowego (meble, AGD, domowy, odzież m. in.).	Liczba udzielonych świadczeń	<i>Szt.</i>			
	Liczba rodzin objętych programem wsparcia	<i>rodzina</i>			

3.Promowanie i wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez zwiększenie członkom tych rodzin dostępności do różnorodnych dóbr i usług po przez np. Lokalną Kartę Dużej Rodziny (LKDR to ulgi lub dopłaty do biletów wstępu np. na basen, autobus i inne).	Liczba udzielonych świadczeń	<i>Szt.</i>			
	Liczba rodzin objętych programem wsparcia	<i>rodzina</i>			
	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	<i>Szt.</i>			
4.Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy prawnej, psychologicznej.	Liczba udzielonych porad specjalistycznych	<i>Szt.</i>			
	Liczba godzin pracy konsultantów	<i>godzina</i>			
5.Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez asystenta rodziny lub pracownika socjalnego.	Liczba rodzin objęta asystenturą rodzinną	<i>rodzina</i>			
	Liczba godzin pracy asystentów rodziny	<i>godzina</i>			
CEL OPERACYJNY 1. 2. : ZMNIJSZENIE SKALI UBÓSTWA W RODZINACH					
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji	Rok
1.Edukowanie rodzin w zakresie racjonalnego gospodarowania budżetem domowym .	Liczba rodzin objęta wsparciem	<i>rodzina</i>			
2.Udzielenie pomocy w formie posiłku lub zasiłku celowego na zakup żywności oraz w formie rzeczowej.	Liczba dzieci korzystających z programu dożywiania	<i>osoba</i>			

CEL OPERACYJNY 1. 3: ZAPOBIEGANIE DEGRADACJI SPOŁECZNEJ I EKONOMICZNEJ RODZIN I OSÓB ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji	Rok
1.Prowadzenie działań profilaktycznych w celu zapobiegania degradacji społecznej i ekonomicznej osób zagrożonych bezdomnością.	Liczba osób objętych programem	<i>osoba</i>			
2.Pomoc rodzinom zagrożonym utratą mieszkania poprzez min. Dodatki mieszkaniowe (itp.)	Liczba rodzin objęta wsparciem	<i>rodzina</i>			
	Liczba wypłaconych dodatków	<i>Szt.</i>			

CEL OPERACYJNY 1. 4: ROZWÓJ PARTNERSTWA LOKALNEGO W ZAKRESIE WSPARCIA RODZINY

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji	Rok
1.Promowanie różnych form integracji oraz programów wspierających rodziny objętych pomocą społeczną w prawidłowym wypełnianiu ról wychowawczo-opiekuńczych.	Liczba rodzin objęta wsparciem	<i>rodzina</i>			
	Liczba zrealizowanych programów	<i>Szt.</i>			
2.Wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz całych rodzin dotkniętych dysfunkcjami.	Liczba uczestników	<i>osoba.</i>			
	Liczba zrealizowanych programów	<i>Szt.</i>			
3.Nawiązanie partnerstw o zasięgu lokalnym w zakresie wsparcia rodzin będących w sytuacji kryzysowej.	Liczba wspólnie zrealizowanych programów	<i>Szt.</i>			

4.Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin objętych dysfunkcjami.	Liczba rodzaju zajęć	<i>Szt.</i>			
	Liczba osób uczestniczących w różnych formach aktywizacji	<i>osoba</i>			
5.Rozwój i wspieranie działalności świetlic środowiskowych na terenie gminy.	Liczba uczestników	<i>osoba</i>			
	Liczba zrealizowanych programów	<i>Szt.</i>			
CEL OPERACYJNY 1. 5: WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM					
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji	Rok
1.Realizacja programów zwiększających możliwości dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych do korzystania z szerszego dostępu do edukacji, wypoczynku i rekreacji, kultury i sportu.	Liczba dzieci korzystających z organizowanego wypoczynku	<i>osoba</i>			
	Liczba zrealizowanych programów	<i>Szt.</i>			
	Liczba uczestników realizowanych programów	<i>osoba</i>			
2.Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m. in. : alkohol,	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	<i>Szt.</i>			

narkotyki, cyberprzemoc, handel ludźmi, sponsoring, przemoc m. in. , które bezpośrednio lub pośrednio mogą prowadzić do uzależnienia.	Liczba osób uczestniczących w programach i przedsięwzięciach profilaktycznych	<i>osoba</i>			
3.Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	<i>osoba</i>			
	Liczba wolontariuszy	<i>osoba</i>			
	Liczba programów z udziałem wolontariuszy	<i>Szt.</i>			
4.Udzielenie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami m. in. stypendia, dopłata do różnych form wypoczynku typu kolonie, wycieczki szkolne.	Liczba dzieci korzystających z programu dożywiania i stypendiów	<i>osoba</i>			

OBSZAR PRIORYTETOWY II: PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU**CEL STRATEGICZNY 2: WSPIERANIE OSÓB I RODZIN Z PROBLEMAMI DŁUGOTRWAŁEGO BEZROBOCIA****CEL OPERACYJNY 2.1.: PROWADZENIE DZIAŁAŃ AKTYWIZUJĄCYCH OSOBY BEZROBOTNE**

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji	Rok
1.Wzmocnienie partnerstwa instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocy społecznej.	Liczba wprowadzonych usług	<i>Szt.</i>			
2.Wspieranie działań i programów aktywizacji zawodowej, pokonywaniu bezradności społecznej klientów pomocy społecznej.	Liczba zrealizowanych lub wspartych w realizacji programów	<i>Szt.</i>			
	Liczba zorganizowanych działań promocyjnych	<i>Szt.</i>			
	Liczba osób, które skorzystały z doradztwa zawodowego	<i>osoba</i>			
3.Wsparcie inicjatyw partnerskich na rzecz ekonomii społecznej.	Liczba przeprowadzonych kampanii	<i>Szt.</i>			
	Liczba materiałów promocyjnych	<i>Szt.</i>			
	Liczba akcji promujących zdrowy styl życia	<i>Szt.</i>			
Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego i rzeczowego.	Liczba udzielonych świadczeń	<i>Szt.</i>			
	Liczba rodzin objętych programem wsparcia	<i>rodzina</i>			
Podjęcie starań w celu utworzenia żłobków dla dzieci matek bezrobotnych.	Liczba rodzin objętych programem wsparcia	<i>rodzina</i>			

OBSZAR PRIORYTETOWY III: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE**CEL STRATEGICZNY 3:****UŁATWIENIE FUNKCJONOWANIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W ŚRODOWISKU LOKALNYM****CEL OPERACYJNY 3.1.:****STWORZENIE SPRAWNEGO SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji	Rok
1.Rozwijanie usług z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.	Liczba wprowadzonych usług	<i>Szt.</i>			
	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	<i>osoba</i>			
2.Organizowanie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, środowiskowego dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, w tym dzieci poprzez min. rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych.	Liczba uczestników konsultacji i porad psychologiczno-terapeutycznych	<i>osoba</i>			
	Liczba udzielonych porad	<i>Szt.</i>			
	Liczba udzielonych specjalistycznych usług opiekuńczych	<i>Szt.</i>			
3.Rozwój i promocja idei wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy dla osób starszych i niepełnosprawnych.	Liczba wolontariuszy	<i>Osoba</i>			
	Liczba osób objętych pomocą wolontariuszy	<i>Osoba</i>			
4.Stworzenie warunków dla osób w wieku podeszłym umożliwiających im pełne	Liczba przeprowadzonych kampanii	<i>Szt.</i>			

uczestnictwo w życiu społecznym gminy.	Liczba materiałów promocyjnych	Szt.			
	Liczba akcji promujących zdrowy styl życia	Szt.			
5.Rozwój systemu wsparcia pozainstytucjonalnego na rzecz osób niepełnosprawnych, seniorów oraz osób ubiegających się o miejsca w DPS, poprzez min. : tworzenie mieszkań socjalnych z zapleczem usług opiekuńczych lub utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych.	Liczba wprowadzonych usług	Szt.			
	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	osoba			
	Liczba mieszkań socjalnych	Szt.			
6.Podjęcie działań w celu likwidacji barier architektonicznych (np. podjazdy w UG)	Liczba wprowadzonych ułatwień architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych	Szt.			
7.Realizacja przedsięwzięć wspomagających osoby starsze w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb, zmniejszających skalę ich uzależnienia od otoczenia i instytucjonalnej pomocy.	Liczba podjętych działań	Szt.			
	Liczba osób objętych działaniami	osoba			
8.Tworzenie warunków umożliwiających włączenie potencjału rodziny, znajomych i bliskiego otoczenia w działania wspierające osoby starsze i niepełnosprawne.	Liczba rodzin objętych wsparciem	rodzina			
CEL OPERACYJNY 3. 2.	PODNOSENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA O POTRZEBACH I PROBLEMACH LUDZI STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji	Rok
1.Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy	Liczba spotkań	Szt.			

i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych .	Liczba osób –uczestników	<i>Osoba</i>			
	Liczba materiałów promocyjnych	<i>Szt.</i>			
	Liczba kampanii	<i>Szt.</i>			
2.Wspieranie akcji promujących zdrowy styl życia oraz realizacja kampanii na rzecz tworzenia warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej osób w wieku podeszłym.	Liczba kampanii	<i>Szt.</i>			
	Liczba zorganizowanych spotkań	<i>Szt.</i>			
	Liczba osób –uczestników	<i>Osoba</i>			

OBSZAR PROBLEMOWY IV: PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE

CEL STRATEGICZNY 4:	ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY				
CEL OPERACYJNY 4.1.:	PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI I WRAŻLIWOŚCI SPOŁECZNEJ NA PROBLEMY ZWIĄZANE Z PRZEMOCĄ W RODZINIE				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji	Rok
1.Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych (lokalna prasa, internet, ulotki, broszury) na temat problemu przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania.	Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych;	<i>Szt.</i>			
	Liczba wydanych materiałów promocyjnych	<i>Szt.</i>			

2. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w rodzinie, w szkole i środowisku rówieśniczym.	Liczba zrealizowanych programów	Szt.			
3. Opracowanie lokalnej analizy czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	Liczba opracowań	Szt.			
CEL OPERACYJNY 4.2.:		PROWADZENIE ZINTEGROWANEJ POMOCY CZŁONKOM RODZIN, W KTÓRYCH WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE			
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji	Rok
1. Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy, w tym realizacja procedury „NIEBIESKIE KARTY”.	Liczba osób objęta wsparciem	osoba			
	Liczba założonych kart	Szt.			
2. Umożliwienie członkom rodzin zagrożonym przemocą i dotkniętym przemocą dostępu do pomocy specjalistycznej.	Liczba osób objęta wsparciem	osoba			
3. Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców.	Liczba rodzin osób korzystających z tej formy pomocy	rodzina			
	Liczba godzin udzielonych konsultacji	godzina			
4. Podejmowanie działań interwencyjno-pomocowych na rzecz dzieci – ofiar i świadków przemocy.	Liczba osób objęta wsparciem	osoba			

Źródła danych

1. GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2006-2015
2. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Czermin 2015-2020
3. Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych (IOSS)
4. www.stat.gov.pl
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245), wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
6. Dokumenty strategiczne województwa podkarpackiego.
7. Dokumenty strategiczne dotyczące nowego okresu programowania :
 - Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu
 - STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020
 - KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji
 - STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Struktura ludności Gminy Czermin w podziale na płeć w latach 2010-2013.....	22
Tabela 2. Wskaźnik gęstości zaludnienia w Gminie Czermin na tle województwa podkarpackiego i powiatu mieleckiego (2013 r.).....	23
Tabela 3. Współczynnik feminizacji w Gminie Czermin w latach 2010-2013.....	23
Tabela 4. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Czermin [2010-2013].....	24
Tabela 5. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Czermin.....	25
Tabela 6. Liczba bezrobotnych –analiza lat [2010-2014].....	28
Tabela 7. Liczba bezrobotnych w Gminie Czermin na tle wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mieleckim (2010-2014).....	28
Tabela 8. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) wg PARPA...	39
Tabela 9. Młodzież i alkohol.....	39
Tabela 10. Powody przyznania pomocy – rok 2014.....	45
Tabela 11. Analiza SWOT dla obszarów priorytetowych.....	48
Tabela 12. Wydatki GOPS w Gminie (2012;2014).....	65
Tabela 13. Wydatki gminy Czermin [2014-2021] [prognoza]:.....	66
Tabela 14. Opis wdrażania i ewaluacji Strategii.....	68
Rysunek 1. Rodziny z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną [2013-2014].....	29
Rysunek 2. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z dysfunkcją bezrobocia.....	29
Rysunek 3. Rodziny z dysfunkcją ubóstwa korzystające z pomocy GOPS w Czerminie na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2013-2014).	32
Rysunek 4. Liczba osób w rodzinach z dysfunkcją ubóstwa korzystająca z pomocy społecznej [2013-2014].....	32
Rysunek 5. Rodziny z dysfunkcją niepełnosprawności korzystające z pomocy GOPS w Czerminie na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2013-2014).	34
Rysunek 6. Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej z dysfunkcją niepełnosprawności [2013-2014].....	34
Rysunek 7. Rodziny z dysfunkcją długotrwałej choroby korzystające z pomocy GOPS w Czerminie na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2013-2014).	35
Rysunek 8. Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej ze względu na dysfunkcję długotrwałej choroby [2013-2014].....	36
Rysunek 9. Rodziny z dysfunkcją bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród klientów GOPS w Czerminie [2013-2014].....	37
Rysunek 10. Liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej ze względu na dysfunkcję bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego[2013-2014].....	38
Rysunek 11. Struktura rodzin korzystających z pomocy w 2014 r.	45
Rysunek 12. Graficzne pokazanie :powody przyznania pomocy – rok 2014.....	46

